



## Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE  
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,  
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE VERBO DEI|| scripto & non scripto,|| QVATVOR LIBRIS|| EXPLICATA.||

**Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>**

**Ingolstadii, 1599**

**VD16 B 1607**

Liber Qvartvs, De Verbo Dei non scripto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53828](https://nbn-resolving.de/urn/resolver.pl?urn=urn:nbn:de:hbz:466:1-53828)



# DE VERBO DEI NON SCRIPTO,

*L I B E R Q U A R T V S.*

**C A P V T P R I M V M.**

*Qui potissimum defenderint vel oppugnauerint non scriptas traditiones.*

**D**E VERBO DEI SCRIPTO HACTEN<sup>TI</sup> differuimus; nunc de verbo Dei non scripto breuiter disputare aggrediemur, si prius tam in gratiam studiosorum annotauerimus, quod potissimum hoc nostro seculo de traditionibus scriperint, vel certe quos ipsi legerimus. Nec enim omnes videre nobis licuit.

Igitur scripsit de hoc argumento praeclarè Cardinalis Hosius in 4.lib. aduersus Prolegomena Brentij; item Petrus à Soto in sua defensione aduersus eundem Brentium parte 2.à cap. 50. vsque ad 66. Melchior Canisius lib. 3. de locis Theologicis; Martinus Peresius initio operis sui de traditionibus; Iodocus Tiletanus in Apologia contra Kemnitium pro Concilio Trident. Alphonsus à Castro lib. 1. cap. 5. sui operis contra haereses; & Episcopus Roffensis initio etiam sui operis contra assertionem articulorum Lutheri; Doctores Colonienses in examine Catechismi Monhemiani, in reprehensione sexti Dialogi; Petrus Canisius in suo Catechismo de præceptis Ecclesiarum, & Gulielmus Lindanus libris quinque suæ Panoplia; Ioannes à Lovanio in lib. de inuocatione Sanctorum, cap. 23. 24. & 25. Felicianus Ninguarda in assertione fidei Catho-

Catholicæ; Gaspar CARDILLVS Villalpandæus in libello de Traditionibus.

Ex hereticis præcipuè contra traditiones scripserunt Ioannes CALVINVS lib. 4. Instit. cap. 8. §. 6. 7. 8. & cap. 10. §. 18. 19. 20. & in antidoto ad sess. 4. Concilij Tridentini; Ioan. BRENTIUS in suis Prolegomenis contra Petrum à Soto; Martinus KEMNITIUS in lib. quem inscripsit, Theologiaz Iesuitarum præcipua capita; & prolixissimè in examine Concilij Tridentini examinans decretum de Traditionibus, quod habetur sess. 4. & quidam Hermannus HAMELMANNVS, qui nuper edidit ingens volumen contra traditiones, quod diuisit in tres libros Prolegomenorum, & deinde in tres partes operis præcipui, quarum quælibet multos libros habet.

## CAP VT II.

### Quid sit, & quotuplex traditio.

**O**MEN traditionis generale est, & significat omnem doctrinam sive scriptam, sive non scriptam, quæ ab uno communicatur alteri. Exodi 17. Scribe hoc ob monumentum in libro, & trade in auribus Iosue. Act. 6. Lex Mosis scripta vocatur traditio. Audiimus eum dicentem, quoniam IESVS destruet locum istum, & mutabit traditiones, quas tradidit nobis Moses. At 1. Cor. 11. Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi vobis. Traditio vocatur doctrina viua voce exposita; & 2. Thess. 2. Tenete traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam.

Tametsi verò traditionis nomen generale sit, tamen hoc ipsum nomen accommodatum est à Theologis ad significantiam tantum doctrinam non scriptam. Sic IRENAEVS lib. 3. cap. 2. Euenit, inquit, neque Scripturam, neque traditioni consentire eos. TERTULLIANVS lib. de corona militis: Si legem, inquit, postules, Scripturam nullam inuenies, traditio tibi pratenditur autrix, &c. CYPRIANVS lib. 2. epist. 3. Admonitus autem nos scias, Et in calice Domini offerendo Dominica traditio seruetur, Et calix, qui in commemorationem eius offertur, mixtus Vino offeratur. Quem locū falsò Kemnitius exponit de traditione scripta. nusquam enim in toto Euangelio aut epistolis Apostolorum scriptum est, vt calix mixtus

T 5

vino,

250 Cap.II. De Verbo Dei non scripto. Lib.IV.

, vino, id est, vinum, & aqua offerantur. Ad eundem modum ite  
rè omnes veteres nomen traditionis pro non scripta doctri-  
na usurpant. & hoc modo deinceps utemur hoc nomine

Vocatur autem doctrina non scripta, nō ea quæ nusquam  
scripta est, sed quæ non est scripta à primo auctore, exemplo  
sit Baptismus parvulorum. Parvulos baptizandos, vocant  
traditio Apostolica non scripta, quia non inuenitur, hoc scri-  
ptum in libro Apostolico libro, tametsi scriptum est in libro  
ferè omnium veterum Patrum.

*Prioi partitio*

Est autem duplex partitio traditionum; prior sumitry-  
enes auctores traditionum; posterior penes materiam. Prior  
est, in traditiones diuinæ, Apostolicas, Ecclesiasticas. Diu-  
næ dicuntur, quæ acceptæ sunt ab ipso Christo Apostoli  
docente, & nusquam in diuinis literis inueniuntur: talia fini-  
ea quæ ad materiam & formam Sacramentorum pertinent  
pauca enim de his habemus in diuinis literis, & tamen cer-  
tum est Sacramentorum essentiam non potuisse, nisi à Christo  
institui. Propterea enim Apostolus I. Corin. ii. loquens de  
Sacramento Eucharistiae dicebat: *Ego enim accepi à Domino*  
*quod & tradidi vobis.*

APOSTOLICÆ traditiones propriè dicuntur illæ, quæ ab  
Apostolis institutæ sunt, non tamen sine assistentia Spiritus  
sancti, & nihilominus non exstant scriptæ in eorum episto-  
lis: quale est ieunium Quadragesimæ, & quatuor tempo-  
rum, & alia multa, de quibus postea. Solent tamen interdum  
etiam diuinæ traditiones dici Apostolicæ, & Apostolicæ di-  
cuntur diuinæ: diuinæ traditiones dicuntur Apostolicæ, non  
quod ab illis sint institutæ, sed quod ab eis primum Ecclesia  
traditæ sint, cum ipsis seorsim eas à Christo accepissent: &  
Apostolicæ dicuntur diuinæ, non quod eas Deus immediate  
instituerit, sed quod non sine spiritu Dei eas Apostoli insti-  
tuerint. Quo modo omnes epistolæ Apostolorum dicuntur  
diuina & Apostolica scripta, etiamsi quædam in eis sint pra-  
cepta diuina, & quædam propriæ Apostolica, ut patet ex illo  
priore ad Cor. 7. *Principio non ego, sed Dominus, & postea, De-*  
*co ego, non Dominus.*

ECCLESIASTICÆ traditiones propriè dicuntur confi-  
tudines quædam antiquæ vel à prælatis, vel à populis inchoa-  
tæ, quæ paulatim tacito consensu populorum vim legis obci-  
nuerunt.

nuerunt. Et quidem traditiones diuinæ eādem vim habent, quam diuina præcepta, siue diuina doctrina scripta in Euan-geliis: & similiter Apostolicæ traditiones non scriptæ eādem vim habent, quam Apostolicæ traditiones scriptæ, vt in Con-cilio Tridentino ses. 4. asseritur, & ratio est manifesta; nam verbum Dei non est tale, nec habet ullam auctoritatem, quia scriptum est in membranis, sed quia a Deo profectum est vel immediate, vt sunt sermones Domini, vel mediantibus Apo-stolis, vt est decretum Apostolorum Act. 15. Neq; hoc negant, aut negare possunt hæretici: nam, vt postea dicemus, non est quaestio, quanta sit vis diuinæ aut Apostolicæ traditionis, sed an sit aliqua traditio verè diuina aut Apostolica.

Ecclesiasticæ autē traditiones eādem vim habent, quam decreta, & constitutiones Ecclesiæ scriptæ: nam etiam in Re-publica ciuili eādem vis est consuetudinum ad probatarum, & legum scriptarum. vt patet dist. I. can. consuetudo, & I. diu-torna. ff. de legibus.

*Altera parti-*  
*to!*

ALTERA partitio traditionum est penes materiam, in tra-ditiones de fide, & traditiones de moribus: quæ rursum aut sunt perpetuæ, aut temporales; & vel vniuersales, vel particu-lares; vel necessariae, vel liberæ. Traditio DE FIDE est, quod B. Maria semper fuerit virgo; quod quatuor sint tātū Eu-an-gelia, &c. Traditio ad M O R E S pertinens est, quod signum Crucis in fronte pingendum sit, quod certis diebus ieiunia, aut festa celebranda, &c.

Traditio PERPETVA est, quæ instituitur, vt semper serue-tur, vsque ad mundi consummationem, vt in exemplis posi-tis. TEMPORALIS est, quæ instituitur ad certum tempus, vt obseruatio legalium quarundam cæremoniarum, quæ ser-uandæ erant vsque ad plenam Euangelij promulgationem, vt facilius Ecclesia ex Iudæis & Gentibus coalesceret.

Traditio UNIVERSALIS est, quæ toti Ecclesiæ seruanda traditur, qualis est Paschatis, Pentecostes, & similiū mag-norum festorum obseruatio, vt B. Augustinus docet episto-la 118. PARTICULARIS est, quæ traditur vni tantum, aut pluribus Ecclesiis, qualis erat tempore Augustini ieiunium Sabbathi, quod Petrus Rom. Ecclesiæ tradiderat, & ab ea so-la, & quibusdam aliis seruabatur, vt Augustinus docet episto-la 86. ad Casulanum.

Tradi-

Traditio N E C E S S A R I A est, quæ traditur in forma p̄cepti, vt celebratio Paschæ die Dominico post decimam quartam Lunam Martij. L I B E R A est, quæ traditur in formā consilij, vt aspersio aquæ lustralis, & similia.

## C A P V T III.

Explicatur status questionis, & mendacia quædam aduersariorum deteguntur.

 O N T R O V E R S I A igitur inter nos, & hæreticos in duobus consistit. P R I M U M est, quod nos allelūtus, in Scripturis non contineri expressè totam doctrinam necessariam, siue de fide, siue de morib⁹: & proinde præter verbum Dei scriptum, requiri etiam verbum Dei non scriptum, id est, diuinæ & Apostolicæ ditiones.

At ipsi docent, in Scripturis omnia contineri, ad fidem, mores necessaria, & proinde non esse opus vlo verbo non scripto. LUTHERVS in comment. cap. i. ad Gal. Neque autem inquit, doctrina in Ecclesia tradi, & audiri debet, quam primum verbum Dei, hoc est, sancta Scriptura. Doctores, sed aditores alij cum sua doctrina, anathema sunt. IOAN. BRATIUS in Prolegomenis, cap. de traditionibus. Perspicue, inquit, significat Apostolus, quod nulla traditio contra, & præter testimonia Scriptura agnoscenda sit pro dogmate necessario ad salutem. IOANNES CALVINVS lib. 4. Institut. cap. 8. 3. Esto igitur, inquit, hoc firmum axioma: non aliud habendum esse Dei verbum, cui detur in Ecclesia locus, quam quod legem primum, & Prophetis, deinde scriptis Apostolicis continet. MARTINUS KEMNITIUS in examine Concilij Tridentini, expissimè repetit, hunc esse statum questionis, an Scripturae contineant omnia dogmata ad salutem necessaria; & se servare, nos negare.

S E C V N D O dissidemus, quod illi existimant, Apostolos quidem quædam instituisse præter Scripturam, quæ ad ritum & ordinem Ecclesiæ pertinent, quæ tamen non sint necessaria, nec præcepta, sed libera: Nihil autem tradidisse præter Scripturam, ad fidem aut mores necessariò pertinens; id claram docet.

*Lut.**Brunf.**Calv.**Scripturæ  
rit.*

docet Kemnitius cùm agit de septimo genere traditionum,  
& Caluinus lib. 4. Institut. cap. 10. §. 20. Nos autem agnoscimus traditiones Apostolicas omnium generum, ut suprà ex-  
posuimus.

*Contrarij  
nō fuisse.*

TERTIO dissidemus, quod illi putant, traditiones Apostolicas, si quæ fuerunt, nunc non exstare, id est, non posse certò demonstrari aliquam Apostolicam traditionem. Ita KEMNITIUS ibidem: Nullis, inquit, certis & firmis documentis probari potest, qui sint ritus certò ab Apostolis traditi, qui ex Scriptura ostendi non possunt. Nos è contrario asserimus, non deesse certas vias, & rationes, quibus Apostolicæ traditiones ostendantur.

NUNC antequam ad probationem veniam, pauca dicam more solito de contradictionib. & mendaciis ipsorum. Brentius & Kemnitius locis notatis apertè dicunt, nihil posse æquari sacris Scripturis. BRENTIUS sic ait: Non contenti Scriptura diuinitus commendata & confirmata, iactant Apostolos multa tradidisse posteris sermone, qua non minorem habent auctoritatem, quam quæ scripto mandata sunt. KEMNITIUS autem ait: Insignis audacia est, maiestati, & auctoritati Scriptura canonice aliquid æquare.

*Contradiç.*

At iidem fatentur Apostolos aliquid tradidisse preter Scripturas. BRENTIUS ibidem sic ait: Negari non debet, nec potest, quin tam Christus multa dixerit & fecerit, quam Apostoli multa tradiderint, & instituerint, que non sunt ab ipsis literis comprehensa. KEMNITIUS autem sic ait: Apostolos igitur ritus quosdam ordinasse & tradidisse Ecclesias, ex scriptis ipsorum certò constat: Et verisimile est quosdam etiam alios externos, qui in Scriptura annotati non sunt, ab Apostolis traditos esse, &c. Iam verò si non minor est auctoritas Apostoli ore præcipientis, quam literis mandatis, certè non est audacia, æquare aliquid non scriptum, verbo scripto. Possimus enim ut minimum æquare ordinationem ritus externi ab Apostolis traditam, cum simili ordinatione literis mandata. Ipsa enim vtroq; modo fatentur Apostolos aliquid ordinasse. Cur ergo clamant insignem audaciam esse aliquid æquare verbo scripto?

Nunc ad mendacia veniamus. Primum commune est Caluino, Brentio & Kemnitio sæpius repetere, non velle omnem ritum

*Litteris.*

*Mendacia.*

ritum Ecclesiæ esse Apostolicam traditionem sine villo det. C A L V I N S lib. 4. Institut. cap. 10 §. 19. Romanenses magistri extorquere volunt, inquit, Et nulla sit apud eos caremnia, quæ non pro Apostolica censeatur. At non hoc dicimus sed eas tantum recipimus pro Apostolicis, quas firmis testimoniis antiquorum probare possumus esse Apostolicas. INDE commune est iisdem sic agere, quasi ipsi Scriptura tantum, nos traditiones tantum defendamus, neq; curemus an traditiones sint secundum Scripturam, an contra Scripturam: at non ita est, nam Scripturam nos pluris facimus quam illi, nec ullam traditionem admittimus contra Scripturam.

Sed KEMNITII mendacia sigillatim enumeranda sunt. In examine igitur edito anno salutis M. D. LXVI. ad 45 fol. pag. 68. & 69. dicit nos asserere, Deum constituisse ut doctrina Christi & Apostolorum non scriberetur in libris, sed tantum viua voce traderetur. & ipse postea pag. 185. afferit, Apostoli habuisse mandatum, ut scriberent. Sed utrumque est mendacium, & veritas est in medio. Nullus enim Catholicorum docuit vñquam, Deum constituisse ut nouum Testamentum non scriberetur, vel proferat Kemnitius auctorem, qui hoc dixerit. sic enim, Euangelistæ & Apostoli nostra sententia peccassent grauissime scribendo; sed tantum dicimus, nouum Testamentum præcipue in corde scribi debere, nec necessario exigere, ut scribatur in libris.

*Apro.*  
Fallum quoque est, Deum mandasse Apostolis, ut scriberent. Legimus enim Matth. vlt. mandatum, ut prædicarent Euangeliū; ut autem scriberent, nusquam legimus. Itaque Deus nec mandauit expressè ut scriberent, nec ut non scriberent. Nec tamen negamus, quin Deo vblente & inspirante Apostoli scriperint, quæ scriperunt. aliud enim est aliquod facere Deo suggestente & inspirante, aliud eo aperiè præpiente. Neq; obstat, quod in Apocalypsi aliquoties legitur Scribe quæ vides. iubetur enim Ioannes scribere quasdam visiones, non doctrinam Euangeliū, & præcepta m̄rum, de quibus nos agimus.

Deinde in fine disputationis de traditionibus. pag. 420. f. ait: Postremo multa monebit Lectorem & hac obseruat, quod Pontificij non verentur multa ad Apostolorum traditiones refiri.

ferre, que ab aliis auctoribus multò posterioribus instituta,  
& profecta esse ex ipsis Pontificiorum scriptoribus ostendi pos-  
test, etc. Hoc autem probat vnde decim exemplis, quorum nul-  
lum caret mendacio.

**P R I M U M** est, vbi dicit scripsisse Innocentium III. cap. Cùm Marthę extra de celebratione Missarum, plura quidem esse verba in consecratione calicis, quām Dominus in Euangeliō dixerit; sed tamen illa haberi ex Apostolica traditione: At, inquit Kemnitius, scriptores Pontificij annotarunt, à qui- bus Rom. Pontificibus illa verba adiecta sint. Mendacium est. Nam scriptores Catholici annotarunt quidem in reliquo ca- none, quis Pontifex quid addiderit: at in verbis consecratio- nis nemo inuenitur aliquid addidisse: nec est, qui in hac re contradixerit Innocentio.

**S E C U N D U M** mendacium: Totum canonem Missa, inquit, esse ex Apostolica traditione, si quis vel dubitare se ostende- est, anathema percellitur. Mendacium est. Nam cùm in ca- none fiat commemoratio multorum Sanctorum, quorum aliqui CC. annis post Apostolos fuerunt, quis dubitare potest non totum canonem esse ex Apostolica traditione? vel dicat apertè Kemnitius, vbi legerit, quod tam audacter affirmat. Non igitur totum canonem, sed summam, & præcipuam partem asserimus esse ex Apostolica traditione, cui postea summi Pontifices aliquid addiderint.

**T E R T I U M** mendacium: Alexander, inquit, aquam vino esse admiscendam in celebratione Eucaristia statuit. idem aquam, & salem benedictum instituit. igitur falso isti ritus ad Apostolorum traditionem renocantur. Mendacium. Audi enim Alexandri verba in epist. I. Repulsis, inquit, opinionibus superstitionum, panis tantum, & vinum aqua permixtum in sacrificio offerantur. Non debet enim (vt à Patribus accep- primus, & ipsa ratio docet) in calice Domini aut vinum solum, aut aqua sola offerri. Itaque verum est quod dicit Cyprianus libro 2. epistola 3. hanc esse diuinam traditionem. Alexander enim satis apertè significat, non à se incepisse hunc usum, cùm eum se à Patribus accepisse dicat. De aqua etiam bene- dicta non dicit, se primum eam iussisse benedici, sed indicat se facere quod est antiquæ consuetudinis. Sic enim ait: A- quam, inquit, sale confersum populus benedicimus, &c. Itaq; merito

256 Cap. III. De Verbo Dei non scripto. Lib. IV.

meritò dicitur esse Apostolica traditio à Clemente lib. 8.  
postolicarum constit. cap. 35. & à B. Basilio lib. de Spiritu  
etc. cap. 27.

4.

Quartum est: Telesphorus ieunium quadragesimale in  
stituit. Mendacium. Telesphorus enim in epistola sua dicit se instituisse Quadragesimam, sed tantum ut clericis  
solitum ieunium omnium Christianorum adderent tres. id est, inciperent a carnis abstinere in Dominica quinque  
gesimæ: Cognoscite, inquit, à nobis & cunctis Episcopis in  
sancta & Apostolica sede congregatis statutum esse, ut se  
hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clericis  
ne ieunient. Quibus verbis optimè cohæret quod dicit H  
ronymus in epist. ad Marcellam, de erroribus Montani. Q  
dragesimam ab Apostolis institutam traditione non scrip  
tit.

5.

Quintum mendacium: Hyginus, inquit, chrisman  
suit. Mendacium sine ullo fundamento. Nihil enim de cl  
imate in epistolis Hygini inuenitur: nec exstat apud alios  
aliquid decretum, nisi quod Gratianus de consecrat. dist.  
can. In Catechismo, affert decretum quoddam Hygini, q  
statuit, vnum & eundem esse posse eum, qui suscipit bap  
tum, & qui confirmatum, id est, patrinum, et si melius f  
sint diuersi. Itaque recte à Fabiano Papa in epistola 2. dicta  
chrisma singulis annis renouandum, quod sic Apostoli  
tuerint.

6.

Sextum est: Calixtus ieunia quatuor temporum insti  
tuit: ergo falsum est, quod sint ex Apostolica traditione. Ma  
dacidum est, quod Calixtus omnia instituerit quatuor tem  
porum ieunia. ipse enim in epist. 1. dicit, se tantum addidic  
num ieunium ad tria, quæ antea erant. Quocirca quod  
etius LEO serm. 2. de ieunio Pentecostes, & serm. 8. de ieunio  
septimi mensis dicit, illa ieunia esse ex Apostolica tradit  
non pugnat cum decreto Calixti.

7.

Septimum est: Syluester confirmationem puerorum  
uenit. Mendacium impudentissimum. Nihil enim tale  
Sylvestro usquam legitur, & inueniuntur decreta Pontificis  
longè Sylvestro antiquiorum, de consecrat. dist. 4. can. In Ce  
techismo, & can. Non plures. & dist. 5. can. 1. 2. & sequentibus  
vbi non ipsum Sacramentum, sed aliqui ritus circa eius ad  
ministrationem instituuntur.

OCTAVIA

8.

O C T A V V M est: Felix altarium consecrationem instituit.  
Et hoc mendacium est. Constat enim Sylvestrum auctorem  
huius ritus fuisse. Videtur Kemnitium decepisse epist. I. Felicis IV. vbi multa disputantur de consecratione altarium. sed  
nihil ibi instituit noui, sed solum antiqui ritus explican-  
tur.

9.

N O N V M est: Felix IV. instituit, & infirmi ante obitum in-  
ungantur. Mendacium solemne. Nam Marci 6. Apostoli vn-  
gebant ægrotos oleo. Et Iacobi 5. præcipitur, vt presbyteri vn-  
gant ægrotos oleo. Et Innocentius I. Felice IV. centum annis  
antiquior, in epist. I. quæ est ad Decentium, cap. 8. vunctionem  
infirmorum Sacramentum Ecclesiae esse dicit.

10.

D E C I M V M est: Syricius memoriā, & inuocationem San-  
tōrum Missa addidit. Et hoc mendacium est. Nam CYRIL-  
L V s Hierosolymitanus Syricio antiquior, in catechesi 5. my-  
stagogica: Cum hoc sacrificium, inquit, offerimus, facimus  
mentionem eorum, qui ante nos obdormierunt, primum Pa-  
triarcharum, Prophetarum, Apostolorum, Martyrum, & De-  
us orationibus illorum suscipiat preces nostras, &c. Et simili-  
ter in liturgia Basilij, qui antiquior fuit Syricio, videmus fieri  
memoriam, & inuocationem Sanctorum.

11.

V N D E C I M V M est: Pelagius memorias mortuorum anni-  
versarias, Missa adiecit. Et hoc mendacium est. Nam T E R-  
TULLIAN V s longè antiquior Pelagio Papa, lib. de Mono-  
gamia, meminit anniuersariæ oblationis pro defunctis; & li-  
bro de corona militis dicit, suffragia pro defunctis, ex Apo-  
stolica traditione descendere.

*Locutus  
est faciens*

His addamus mendacium D V O D E C I M V M, ex libro, quæ  
inscripsit, Theologiæ Jesuitarum præcipua capita: Notabis,  
inquit Kemnitius, hoc loco, Lector, quam faciant Iesuita dif-  
ferentiam inter traditiones Apostolorum scriptas, & inter  
eas, quas ipsi sub nomine Apostolorum consingunt. Scriptas di-  
cunt esse arbitraries; confitas dicunt obligare sub periculo sa-  
lutis. Hoc mendacium tam insigne, inde collegit Kemnitius,  
quod Colonenses in lib. contra Catechismum Monhemij,  
scripserant, illud: *Ego enim accepi à Domino, quod & tradidi*  
*vobis, &c.* I. Corinth. II. non significare, præcepit vobis, sed,  
docui vos, atque inde deduxerunt, ex eo loco non colligi, ob-  
ligari laicos ad usum calicis in Sacramento altaris. Sed si il-

V lud,

lud, *Tradidi vobis*, non significat, docui, sed, præcepi; quæ  
sensus est? Quid sibi vult, *Ego præcepi vobis*, quod Di-  
minus I E S U S , in qua nocte tradebatur, accepit panem; &  
nōnne hīc historia narratur, & non lex constituitur? Ita  
non dicunt Iesuitæ, traditiones scriptas non obligare, sed  
cunt obligare diuerso modo. Quando traditio est de doctrina  
fidei vel re gesta, obligat ad credendum, non ad operandum,  
sicut traditio de morte Christi. At quando est de do-  
ctrinā præceptis, obligat ad operandum; quod idem & de  
scriptis intelligendum est.

## C A P V T I V .

Ostenditur necessitas traditionum.

**N**EC vt ad probationem veniamus. Triadē  
strare conabimur. Primū, Scripturas sine tra-  
ditionibus nec fuisse simpliciter necessarias, ne-  
ficientes. Secundò, traditiones Apostolicas  
solum de ritibus, sed etiam de fide reperiri. Postremo, que  
certi esse possimus de veris traditionibus.

**P R I M U M** probo ex variis actatibus Ecclesiae. Nam ab  
dam usque ad Mosen, fuit Ecclesia Dei aliqua in mundo,  
colebant homines Deum Fide, Spe & Caritate, & extermi-  
tibus, ut patet ex Genesi, ubi introducūtur Adam, Abel, Se-  
noch, Noë, Abraham, Melchisedech, & alij homines  
& ex Augustino lib. II. de ciuit. Dei, & sequentibus, ubi de-  
cit ciuitatem Dei ab initio mundi usq; ad finem: at nullatenus  
Scriptura diuina ante Mosen, ut patet, tum quia omnes  
consensu Moses est primus scriptor sacer; tum quia in Ge-  
nesi non fit mentio doctrinæ scriptæ, sed solum tradita, Gra-  
cio, inquit Deus, quod Abraham præcepturus sit filius suus  
domus sua post se, Et custodiant viam Domini. Igitur  
bis mille conseruata est religio sola traditione: non effigie  
Scriptura simpliciter necessaria. Quomodo enim conseruari  
potuit antiqua illa religio sine Scriptura ad duo millia annos  
rum, ita potuit doctrina Christi conseruari sine Scriptura  
mille quingentos annos. Deinde à Mose usque ad Christum  
per alia duo annorum millia, exsisterunt quidem Scriptura-

## Cap. IV. De Verbo Dei non scripto. Lib. IV. 259

tamen ex sole erant Iudeorum; reliquæ autem gentes, in quibus etiam erat apud aliquos vera religio, & fides, sola traditio non scripta inueniebatur.

Nam quod præter Iudeos multi alij ad Ecclesiam pertinenterent, patet ex Iob, & amicis eius. Item ex AUGUSTINO, qui hoc constanter asserit lib. 2. de pecc. orig. cap. 24. & lib. 1. de prædest. Sanctor. cap. 9. & lib. 18. de ciuit. Dei, cap. 47. & in ipso populo Dei, et si Scripturæ exstarent, tamen magis vtebantur Iudei traditione quam Scriptura, ut patet ex illo E-  
xodi 13. Narrabis filio tuo in illo die dicens, hoc est quod fecit Dominus, Eccl. Deuter. 32. Interroga patrem tuum, Et annun-  
ciabit tibi, maiores tuos, Et dicent tibi. Iob. 8. Interrogage-  
nationem pristinam, Et diligenter inuestiga patrum me-  
moriā. Iudicum 6. Vbi sunt mirabilia, qua narrauerunt no-  
bis patres nostri? Psalm. 43. Deus, auribus nostris audiuius,  
patres nostri annunciuuerunt nobis opus quod operatus, Eccl.  
Psalm. 77. Quanta mandauit patribus nostris nota facere ea  
filii suis, ut cognoscat generatio altera. Filii qui nascentur, Et  
exurgent, Et narrabunt ea filii suis. Ecclesi. 8. Non te prete-  
reat narratio seniorum, ipsis enim didicerunt a patribus suis.  
& tamen fuit Ecclesiasticus ex yltimis scriptoribus Testamen-  
ti veteris.

Causa autem, cur vterentur Hebrei magis traditione quam Scriptura, videtur fuisse, quia usque ad tempora Esdræ, Scri-  
pturæ non erant redactæ ad formam librorum, ut facile &  
commodè haberi possent, sed erant dispersæ in variis annali-  
bus, & chartis, & interdum ex negligētia sacerdotum longo  
tempore non inueniebantur, ut patet ex 4. Reg. 22. vbi narra-  
tur tanquam nouum quid, quod in diebus Iosiae fuerit inuen-  
tum unum volumen legis Domini in templo. Esdras autem  
post captiuitatem omnia collegit, & simul in unum corpus  
redegit, addens in Deuteron. vlt. cap. de vita Mosis, & quæ-  
dam alia hinc inde ad historiæ continuationem. De quo vide  
Theodoreum præfatione in Psalmos, Bedam in cap. 9. lib. 1.  
Esdræ, & Petrum Antonium Beuter annotatione noua de sa-  
cra Scriptura.

Porro à Christi aduentu per annos multos fuit Ecclesia  
sine Scripturis, ita ut adhuc suo tempore scribat IRENAEVS  
lib. 3. cap. 4. fuisse Gentes alias Christianas, quæ solis tra-

ditionibus sine Scriptura optimè viuerent. Igitur ex hæd  
ductione satis apparet, Scripturas non esse simpliciter ne-  
cessarias. Quòd autem C H R Y S O S T O M Y S dicit homil.  
Matth. Scripturas non fuisse necessarias Patriarchis & Apo-  
stolis: tamen nobis propter hominum corruptionem esse  
necessarias: intelligitur de necessitate non simpliciter, sed ad  
ne esse, id est, de utilitate. nam alioqui etiam tempore Pe-  
archarum & Apostolorum multi improbi fuerunt.

Quòd autem Scripturæ non omnia ita contineant, rati-  
fiant ipsæ sine alia traditione, probo P R I M O , qui ar-  
tus canon Scripturarum simul sumptus, est sufficiens, vel  
guli libri per se sunt sufficientes. Non potest dici, quod  
guli libri sint sufficientes, nam tunc falsum esset quod  
Kemnitius, traditionis usum fuisse in Ecclesia usque ad com-  
plementum totius canonis Scripturarum. Præterea videt  
Euangelistas non singulos omnia continere. Nam Ioan-  
nihil scripsit de Annunciatione, Nativitate, Circumcisione,  
Epiphania Domini, & aliis multis rebus: idem de aliis  
potest. I T E M , si unus liber continet sufficienter omnia,  
opus fuit tot libris? D E N I Q U E ipse aperte dicunt, toru-  
nonem esse necessarium ad hoc, ut sufficiens doctrina habe-  
tur. At neque id verè affirmari potest. Nam multi libri  
sacri & canonici perierunt, igitur non habemus, nec habemus à M. D. annis sufficientem doctrinam, si tota sit illa  
Scripturis. Nam ex Testamento veteri multos libros perdi-  
doctet C H R Y S O S T O M Y S hom. 9. in Matth. in illud, Ne-  
raus vocabitur: *Multa*, inquit, *ex Propheticis* periere  
mentis, quod de *historia Paralipomenon* probare possibili est.  
Desides enim cum essent Iudæi, nec desides modo, sed eius  
impi, alia quidem perdiderunt *negligenter*, alia *verò tam*  
*cenderunt, sum conciderunt*. Idem docet homil. 7. in pri-  
ad Cor. Neque responderi potest, illa omnia, quæ perire  
fuisse reparata per Esdram: nam Chrysostomus vult proue-  
nunc non omnia extare vaticinia Prophetarum, & proce-  
quia Iudæi multa amiserunt.

Præterea Esdras non reparauit libros perditos, sed em-  
dauit, & collegit eos, qui exstabant. 1. Paralip. vi. Gestio  
tem David, inquit, priora & nonissima scripta sunt in lib.  
Samuel Sidentis, & in libro Nathan Prophetæ, atque in se-  
cundis.

mine Caias Sidentis. Et 2. Paral. 9. Reliqua autem opera Salomonis scripta sunt in verbis Nathan Prophetæ, & in libris Abiae Silonitis, in visione quoque Addo Sidentis. Et lib. 3. Reg. cap. 4. Loquitur est Salomon tria milia parabolarum: & fuerunt carmina eius quinque milia. Vbinam sunt hæc omnia? Ex Testamento novo certum est, per iussus epistolam Pauli ad Laodicenses, cuius ipse meminit Coloss. vlt. & fortè aliam ad Corinth. cuius mentio fieri videtur i. Corinth. 5. in illis verbis; scripsi vobis in epistola: & facile potest fieri, adhuc aliqua alia per iussus. Viderint ergo hæretici, vnde resarcient tam insignem defectum.

SECUNDUM probatur hoc idem ex discrimine. quod est inter prædicationē, & Scripturam Apostolorum. Nam si Christo & Apostolis fuisse propositum verbum Dei coarctandi & restringendi ad Scripturam, in primis rem tanti momenti Christus aperte præcepisset, & Apostoli alicubi testarentur, se ex Domini mandato scribere: quemadmodum ex Domini mandato in toto orbe docuerunt. at id nusquam legimus. Deinde ad prædicandum viua voce non exspectarunt Apostoli oblatam occasionem, vel necessitatem, sed sponte sua, & ex proprio instituto perrexerunt: at ad scribendum non nisi necessitate quadam coacti animum applicuerunt.

MATTHÆVM, scribebat Eusebius lib. 3. histor. cap. 24. vel cap. 18. in alia editione, ea occasione scripsisse, quia cum prædicasset Hebræis, & ad Gentes ire pararet, vtile iudicauit, si iis, quos corpore deserebat, aliquod memoriale doctrinæ suæ, & prædicationis relinqueret. MARCVM, refert idem Eusebius lib. 2. hist. cap. 15. nec sponte sua, nec a Petro (cuius discipulus erat) iussum, sed compulsum precibus Romanorum scripsisse Euangeliū. LVCAM, idem Eusebius tradit lib. 3. histor. cap. 24. ideo solūm scripsisse, quia viderat multos alios temere præsumpsisse ea literis mandare, quæ non perfectè nouerant, ut nimirum nos abstraheret ab incertis aliorum narrationibus.

IOANNEM, scribebat idem Eusebius ibidem usque ad extremam senectutem sine ulla Scriptura Euangeliū prædicasse; & addit Hieronymus in libro de scriptoribus Ecclesiasticis, tandem eum compulsum fuisse ab Asia Episcopis, Euangeliū scribere propter Ebionitarum hæresim tunc exorien-

tem. Itaque nisi Ebionis hæresis extitisset, Ioannis Euangeliū fortasse non haberemus; quemadmodum nec alia nisi prædictæ occasiones oblatæ fuissent. Rectè enim scripsit Eusebius loco notato, solum duos, ex Apostolis duodenim Euangeliū scripsisse, & eos necessitate quadam ad hoc vocatos.

Ex quo manifestè colligitur, Apostolos non de scribendis sed de prædicando Euangeliō primaria intentione cogitare. Præterea, si doctrinam suam literis consignare ex professo iuissent: certè Catechismum, aut similem librum contentum. At ipsi vel historiam scripserunt, ut Euangelistæ, vel apostolas ex occasione aliqua, ut Petrus, Paulus, Iacobus, Iohannes, & in iis non nisi obiter disputationes de dogmatis tractauerunt. Deniq; vel singuli Apostoli edidissent ipsam doctrinam Euangelicam, cum singuli haberent ceterum alicuius prouinciæ, vel certè omnes simul congregati, nequam discederent in suas prouincias, communem aliquem librum edidissent, sicut constat eos communiter Symbolum fidei composuisse, quod tamen non scripserunt, sed viam tunc voce tradiderunt, ut docent B. IRENÆVS lib. 4. cap. 10. B. Hieronymus in epistola ad Pammachium contra errorum Ioannis Hierosolymitani, & B. Augustinus lib. de fide & dubiis, cap. 9. B. Ambrosius epist. 81. ad Syricum, B. Leo stola 13. ad Pulcheriam. Ruffinus & B. Maximus in explicatione Symboli.

Probatur TERTIO, ex multis, quæ ignorari non possunt & tamen in Scripturis non continentur. Ac PRIMVM, tempore Testamenti veteris sine dubio non minus feminae, quam viri remedium aliquod habebant, quo à peccato originis purgarentur, & tamen pro masculis instituta erat circumcisio secundum multorum opinionem, quid autem efficiens feminis, nusquam habet Scriptura.

DEINDE, eodem tempore non est villo modo credere non fuisse remedium ullum pro masculis morientibus octauum diem, quo solo poterant circumcidiri, & tamen exstat de hac re in Scriptura.

TERTIO, gentiles multi saluari poterant, & saluabantur tempore Testamenti veteris, & verè ad Ecclesiam pertinabant, ut supra ostendimus, & tamen nihil profus de eis.

iustificatione à peccato originali, aliisq; peccatis in Scriptura habetur.

QVARTO, necesse est nosse, exstare libros aliquos verè diuinos: quod certè nullo modo ex Scripturis haberi potest. Nam etiamsi Scriptura dicat, libros Prophetarum, & Apostolorum esse diuinos, tamen non certò id credam, nisi prius credidero, Scripturam, quæ hoc dicit, esse diuinam. Nam etiam in Alcorano Mahumeti passim legimus, ipsum Alcoranum de cœlo à Deo missum, & tamen ei non credimus. Itaq; hoc dogma tam necessarium, quod scilicet aliqua sit Scriptura diuina, non potest sufficienter haberi ex sola Scriptura. Proinde cùm fides nitatur verbo Dei, nisi habeamus verbum Dei non scriptum, nulla in nobis erit fides.

QVINTO, non satis est scire, esse Scripturam diuinam, sed oportet scire quæ sit illa. id quod nullo modo potest haberi ex Scripturis. Quomodo enim colligemus ex Scriptura, Euangelia Marci & Lucæ esse vera, Euangelia Thomæ & Bartholomæi esse falsa? cùm ratio potius dicet, magis credendum libro præferenti titulum Apostoli, quam non Apostoli.

Et vnde colligam, epistolam ad Romanos esse verè Pauli, epistolam ad Laodicenses, quæ nunc circumfertur, non esse Pauli? cùm vtraque præferat titulum Pauli, & cùm Paulus in epistola ad Colossenses, capite vltimo, dicat se scripsisse ad Laodicenses, nusquam autem dicat, se scripsisse ad Romanos?

SEXTO, oportet etiam non solum scire, qui sint libri sacri, sed etiam in particulari istos, qui sunt in manibus, esse illos. Non enim satis est, credere, Euangelium Marci esse verum, Euangelium Thomæ non esse verum, sed oportet etiam credere, hoc Euangelium, quod nunc legitur nomine Marci, esse illud verum, & incorruptum, quod scripsit Marcus. quod certè ex Scripturis haberi non potest. Quomodo enim ex Scriptura colligam, hoc Euangelium non esse supposititum, vt dicunt Mahumetani, vel certè totum depravatum, vt dicebant olim Manichæi, & nunc Anabaptistæ?

Ad hæc tria responder CALVINVS lib. I. Instit. cap. 7. §. I.  
& 2. Scripturas sacras discerni à non sacris per se, vt lucem a tenebris, dulce ab amaro. At contrà, nam si ita esset, cur

4.

5.

6.

*Euangelij  
in Marci.*

264 Cap. IV. De Verbo Dei non scripto. Lib. IV.

Lutherus iudicaret epistolam Iacobi stramineam, & Caluinum Apostolicam? Ideo addit Caluinus ibidem §. 4. non omnibus apparere hanc differentiam Scripturarum, sed solum habentibus spiritum. nam etiam lucem à tenebris non discernit. A t contrā, nam Caluinus ibidem cap. 9. §. 1. contendit. Apostolos, & primæ Ecclesiæ fideles, habuisse verum spiritum: sed illi iudicabant librum Sapientiæ esse sacrum, ut librum Caluinus, qui etiam spiritum iactat, vult esse profanum.

Præterea, veteres vno ore testantur, non aliunde nobis bere, Scripturam esse diuinam, & qui sint libri sacri, quam ex traditione non scripta. Sic apud Eusebium lib. 6. hist. cap. 26. Serapion reiicit quædam falsò inscripta Petro, quia per traditionem acceperat, nihil tale scripsisse Petrum. Et cap. 27. Clemens Alexandrinus secundum traditionem sibi à senioribus commendatam, docet quæ sint vera Euangelia. Et cap. 28. Origenes: Ex traditione, inquit, didici de quatuor Euangeliis, quod hac sola, &c. BASILIVS quoque libro de Spiritu sancto, cap. 27. dicit, si traditiones non scriptæ negligantur, fore vt Euangelium etiam magnum detrimentum patiar. Denique, AVGUSTINVS lib. contra epist. fundamentali, cap. 27. clarè dicit, se Euangelio non crediturum, nisi Ecclesia id percipiat.

Sed instat Caluinus, fundamentum Ecclesiæ sunt Scripturæ Apostolorum & Prophetarum, Ephes. 2. 2. igitur non credimus, Scripturas esse diuinas ex traditione Ecclesiæ, quia tunc fundamentum Scripturæ esset Ecclesia. RESPONDEO. Apostolum non dicere, scripta Apostolorum & Prophetarum esse fundamentum, sed Apostolos & Prophetas. Isti autem non solum scripsierunt, sed etiam ore tradiderunt, & docuerunt scripsisse. Atque ita ex verbo Apostolorum non scripto, & ex Ecclesiæ nobis tradito, cognoscimus, quod sit verbum postolorum scriptum. Sed de his diximus libro superiori.

BRENTIVS sigitur in Prolegomenis, non inueniens enim, fatetur, hanc unam & solam traditionem non scriptam esse recipiendam. Et idem docet KEMNITIVS, tractans secundum genus traditionum, in examine Concilij Tridentini. At si ita est, non igitur sola Scriptura sufficiens est, ut ipsam

tam s<sup>a</sup>pe & tam serio docent. Si enim destituatur hac traditio non scripta, & Ecclesiae testificatione, parum proderit. Præterea si hæc traditio ad nos peruenire potuit, cur non per eandem viam potuerunt etiam alia peruenire? Denique vel hæc traditio est verbum Dei, vel non; si non, igitur non habemus fidem. fides enim verbo Dei ntititur; si sic, cur ergo claman<sup>t</sup>, nullum esse Dei verbum nisi scriptum?

**S E P T I M O** necesse est, non solum Scripturam posse legere, sed etiam intelligere. At sapissimè Scriptura ambigua & perplexa est, vt nisi ab aliquo, qui errare non possit, explicetur, non possit intelligi, igitur sola non sufficit. Exempla sunt plurima; nam æqualitas diuinarum personarum, processio Spiritus sancti à Patre & Filio, vt ab uno principio, peccatum originis, descensus Christi ad inferos, & multa similia deducuntur quidem ex sacris literis, sed non adeò facile, **vt si solis pugnandum sit Scripturæ testimoniis**, nunquam lites cum proteruis finiri possint. **N O T A N D V M** est enim, duo esse in Scriptura, voces scriptas, & sensum in eis inclusum; **voces** sunt quasi vagina, sensus est ipse gladius spiritus. Ex his duobus primùm habetur ab omnibus, quicunque enim nouit literas, potest legere Scripturas: at secundum non habent omnes, nec possumus in plurimis locis certi esse de secundo, nisi accédat traditio. Et hoc fortè dicere voluit Basilius de Spiritu sancto, cap. 27. cùm ait, sine traditionibus non scriptis Euangelium esse purum nomē, id est, esse tantum voces & verba sine sensu.

**O C T A V O** credendum est, beatam MARIAM semper fuisse Virginem, contra errorem Heluidij, **vt semper tota Ecclesia credidit**: & tamen nullum de hac re est in Scripturis testimonium.

**N O N** credendum est, in nouo Testamento Pascha esse celebrandum die Dominico, nam hæretici habitu sunt ab Ecclesia antiqua Quartadecimani: & tamen nihil prorsus de hac re exstat in Scripturis. Idem dici posset de multis aliis.

**D E C I M O** credere oportet, & credunt nobiscum Lutherani & Caluinistæ, contra Anabaptistas, Baptismum parvorum esse ratum. Id autem ex solis Scripturis nec Catholici probant, nec Lutherani vlo modo probare possunt. Nam illi existimant, Baptismum sine fide actuali propria nihil vale-

V 5 re, &

re, & propterea credunt, infantes, dum baptizantur, actu  
dere, id quod non solum Lutherus docet in cap. 3. ad Galat. &  
Kemnitius in Exam. sess. 7. Concilij Tridentini, sed & Syno-  
dus generalis Lutheranorum Witembergæ habita definitio.  
At hoc nullo modo ex Scripturis probari potest. Vbi enim  
quaeso, Scriptura indicat, infantes ut ratione, ante usum tra-  
ditionis, dum baptizantur? Hinc videlicet Anabaptistæ Luthe-  
ranos redigunt ad miras angustias, & cogunt eos, velint no-  
lint, ad traditionem & usum Ecclesiæ recurrere.

V N D E C I M O credit Lutherus purgatorium esse. Sic enim  
ait in assertionibus, art. 37. Egō tamen ē credo purgatorium  
esse, ē consulo si adeo q̄ credendum. Et tamen in articulo lo-  
lo 37. afferit, purgatorium non posse probari ex sacris literis.

D E N I Q U E credunt omnes hæretici huius temporis, nullum  
esse verbum Dei nisi scriptum: at hoc certè in tota Scr-  
iptura nusquam inuenitur. Quod enim præcipue solent de-  
ferre ex Deuter. 4. Non addetis ad verbum, quod vobis loquor,  
nec auferetis ex eo. nihil eos iuuat. non enim dicit Moles, et  
verbo scripto, sed ex verbo quod loquor.

## CAPVT V.

*Esse aliquas veras traditiones, demonstra-  
tur ex Scripturis.*

**D**E MONSTRAVIMVS hactenus Scripturas fia-  
traditionibus nec omnino necessarias, nec insuffi-  
cientes fuisse: nunc quod secundo loco proposi-  
mus ostendemus, esse videlicet alias vetas tra-  
ditiones.

Ac PRIMVM colligi potest ex iis, quæ diximus. Nam  
Scriptura non continet omnia, & necessarium est verbū  
ditum, sequitur esse aliquid verbum traditum, alioqui Deo  
nō bene prouidisset Ecclesiæ. SECUNDО, probatur ultimo  
iis Scripturarum. Primum est Ioan. 16. Multa habeo vobis di-  
cere, sed non potestis portare modo. Et Ioan. vlt. Sunt autem ē  
alia multa, quæ fecit Iesus, quæ si scribantur per singula, ne  
opsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt;  
libri.

libros. Constat igitur multa Dominum fecisse, & dixisse, quæ non sunt scripta. Nam ictos libros, qui exstant, vna manus capere potest: Ioannes autem dicit, totum mundum non posse capere libros, qui scribendi essent. Et præterea illa, quæ promittebat Dominus se dicturū Ioan. 16. dixit haud dubiè post resurrectionem suam, ut Lucas testatur Acto. I. Per dies quadraginta apparetis eis, & loquens de regno Dei. At de gestis & verbis Domini post resurrectionem, paucissima scripserunt Euangelistæ. Non autem est ullo modo credibile, Apostolos, qui illa viderant & audierant, non tradidisse Ecclesiis, nec enim inuidi, aut obliuiosi erant, ut nollent, aut non possent ea dicere.

Respondent, etiamsi non sint scripta omnia, quæ dixit, aut fecit Jesus, esse tamen scripta omnia necessaria. Sed hoc iam est refutatum. multa enim necessaria non sunt scripta, & præsertim de Sacramentorum institutione, quæ sine dubio Dominus tradidit in illis diebus quadraginta.

SECUNDVM testimonium est, I. Cor. II. vbi Paulus duas quæstiones tractat; unam de modo orandi in Ecclesia; alteram de modo sumendæ Eucharistiæ. Primam exorditur à traditione: *Lando, inquit, vos, quod per omnia mei memores estis, & sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis.* Ista enim præcepta de modo orandi, & sumendæ Eucharistiæ, nusquam scripta inueniuntur. Et apertè Chrysostomus & Theophylactus notant hoc loco, Apostolum loqui de præceptis non scriptis; necnon Ephiphanius hæres. 61. quæ est Apostolicorum; & Basilius libro de Spiritu sancto, cap. 29. & Damascenus lib. 4. cap. 17. Deinde, quia adhuc aliquid deerat præceptis traditis, addit, ut etiam hoc seruent, ut viri in Ecclesia orent capite aperto, mulieres capite velato. Et ut ostendat multum tribuendum esse traditioni & consuetudini Ecclesie, etiam sine scripto, concludit: *Si quis autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, nec Ecclesia Dei.* Itaque vult reprimi contentiosos, ex Ecclesiæ consuetudine.

Alteram quæstionem exorditur etiam à traditione: *Ego enim, inquit, accepi à Domino, quod & tradidi vobis.* Et concludit: *Ceteracum genero, disponam.* Quid autem dispositum, nusquam scriptum inuenitur. Merito autem censem Catholicis,

tholici, eum non solum disposuisse quæ ad ritus & cæremonias pertinebant, sed etiam tradidisse alia grauiora, ut de coordinatione ministrorum, de sacrificio altaris, de aliorum sacramentorum forma & materia; nec hæretici possunt villo modo contrarium ostendere.

**TERTIUM** testimonium est. 2. Thessal. 2. Itaque fratres tenete traditiones quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolam nostram. Ad hunc locum respondent duobus modis Kemnitius & Hermannus. **PRIMO** dicunt, Apostolum eadem tradidisse prius sermone, deinde epistola, & idcirco non loqui de traditione non scripta. **A**t ridicula est explicatio. **PRIMO**, quia illa particula disiunctiva, siue aperte indicat, diuersa esse quæ tradiderat, & quæ scripserat. **SECONDO**, quia si ita esset, deberet epistola una ad Thessalonicenses continere omnem doctrinam, quam Apostolus illis prædicaverat. Sine dubio autem totum Euangelium plenè illis præcavuerat, vt etiam colligitur ex capite 1. & 2. prioris epistolæ deberet igitur illa epistola complecti totum Euangelium, autem continet centesimam partem, vt patet.

**SECONDO** respondent, Apostolum hic loqui de sermone, quem ore pronunciauerat, & quem ipse non scripserat sed qui tunc scriptus erat, vel fuit postea ab Euagelistis. Apostolus enim, vt ipsi dicunt, nihil prorsus docuit, quod non in alicubi scriptum in nouo Testamento. Cui solutioni subscibit etiam Brentius in Prolegomenis. **A**t contrà; Nam primo, in hoc ipso capite Apostolus dicit, se illis prædicasse de Antichristo, & præter alia docuisse, quando esset venturus. **E**t nunc, inquit, quid detineat, scitis. Et; Num retinebis, quæ cum essem vobis, hac dicebam vobis? Hoc autem nusquam scriptum est, quando scilicet sit Antichristus venturus. Quare B. AVGVSTINVS lib. 20. cap. 19. ciuit. Dei, dicit illos id quæ quod Apostolus docuerat viua voce, nos autem non posse id scire, qui Apostolus non audiuimus; ergo non omnia scripta sunt, quæ Apostolus dixit. Præterea, siue scripta postea fuerint, siue non, quæ Apostolus docuerat, non multum refert, quantum ad argumentum, quod ex hoc loco colligimus. Nam Apostolus non promittit se, vel alium ea scripturum, quæ ore tradiderat, sed simpliciter præcipit, vt non minus obseruent quæ acceperant sine scripto, quam quæ

per epistolam. Et hoc modo hunc locum veteres intellexerunt.

BASILIVS lib. de Spiritu sancto, cap. 29. Apostolicum, inquit, arbitror esse, etiam in non scriptis traditionibus per seculare. Laudo, inquit, eos, quod omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis, traditiones continetis. Et, Teneatis traditiones, quas accepistis, sive per sermonem, sive per epistolam. CHRYSOSTOMVS in hunc locum: Hinc patet, inquit, quod non omnia per epistolam tradiderint, sed multa etiam sine literis. Eadem vero fide digna sunt iam illa, quam ista. Iisdem ferè verbis videntur OE CVMENIVS & THEOPHYLACTVS hoc loco, quibus accedit DAMASCENVS lib. 4. de fide, cap. 17. Quod plurima, inquit, apostoli tradiderint sine scripto, scribit Paulus, Ergo, fratres, state, & tenete traditiones, quas edociti estis sive per sermonem, sive per epistolam. Eodem modo exponit VIII. Synodus generalis, act. vlt. can. i.

His quinque Patribus, qui disertè exponunt hunc locum pro nobis, obiicit Hermánus alios quinque, Hieronymum, Ambrosium, Primasium, Theodoreum, & Anselmum in hunc locum, quos dicit contra nos exposuisse. SED respondeo, commentaria illa in epistolas nomine Hieronymi inscripta, non esse Hieronymi, sed Pelagij heretici, ut B. AVGUSTINVS docet lib. 3. de pec. merit. & remiss. cap. 1.5. & 12. & ipsa verba commentarij in cap. 5. 7. 8. & 9. ad Romanos, clamant, auctorem esse Pelagium.

Deinde, nec Pelagius in hac re est contra nos; solum enim hoc dicit: Quando, inquit, sua sunt teners, non sunt extranea super addi: Apostolica autem traditio est, qua in toto mundo praedicantur Baptismi Sacra menta. Quid hic est contra nos? Admittimus enim, non esse addenda extranea, id est, aliena, & supposititia Pseudoapostolorum commenta, ad vera Apostoli dogmata. Quod autem sequitur, pro nobis est. Nam ideo dixit Pelagius, Baptismi Sacra menta esse Apostolicam traditionem, non Baptismi Sacramentum, quia nouerat multa esse mysteria circa Baptismum, quae seruatur in Ecclesia ex traditione Apostolorum non scripta, ut exorcismum, exsufflationem,unctionem, &c.

PRIMA-

PRIMASIVS quoque est pro nobis, nam ponit in primis  
quasi ad verbum Pelagij expositionem, de qua iam diximus,  
& addit, loqui Apostolum non solum de Sacramentis Baptis-  
mi, sed etiam de iis traditionibus, quae toto mundo obser-  
tur, & quae propterea Apostolicæ esse dignoscuntur. Hermannus  
putat, eum loqui de Euangelio scripto, quia toto mundo  
seruatur: sed aduertere debuit, multa etiam non scripta  
mundo seruari, ut festa Natalis, Paschæ, Ascensionis, Penit-  
costes, ut Augustinus docet in epist. 118. Præterea, cum dicit  
Primasius, loqui Apostolū de illis traditionibus, quae digno-  
scuntur Apostolicæ, quia toto mundo seruantur, sine dubio  
loquitur de non scriptis. Ipse enim, quippe qui discipulus  
Augustini, nouerat regulam Augustini esse in eadē epist. ut  
quae toto mundo seruantur, etiamsi scripta non sint, ex Apo-  
stolica traditione seruari.

AMBROSIVS neque est contra nos, neque pro nobis. I  
lum enim dicit, Apostolū hoc loco monere, ut perseveremus  
in doctrina Euangelij. Nihil autem dicit de scripto, vel non  
scripto. ANSELMVs est potius pro nobis: sic enim exponit  
*Tenete in corde, Et operibus traditiones, quas didicistu-* <sup>fus</sup>  
*per sermonem nostrum, cum essemus presentes, siue per epistles,*  
*quam vobis misimus absentes. Quid h̄c est contra nos?*  
*Quid non potius pro nobis?*

Denique THEODORETVM etiam existimo esse pronon-  
bis. sic ille ait: *Habetis, inquit, regulam fidei, sermones nostros,*  
*quos prædicauimus vobis, Et in epistola scripsimus.* Hunc lo-  
cum pro se facere dicit Hermannus, quia Theodoreti videtur  
indicare, Apostolum eosdem sermones scripsisse, quos au-  
tea prædicauerat; sed falsò hoc dicit Hermannus. *Verba enim*  
*Theodoreti possunt etiam intelligi de diuersis sermonibus*  
hoc modo, habetis regulam fidei sermones nostros, & quos  
id est, & illos, quos prædicauimus, & illos, quos in epistola  
scripsimus. Hunc autem sensum esse magis ad mentem Theodo-  
reti, patet, tum quia est conformior expositioni Chrysostomi,  
quam ubiq; sequi solet Theodoreetus; tum etiam quia  
prior sensus est falsus, cum certum sit, non omnia in illa epis-  
tola scripta esse, quae Apostolus ore prædicauit. Manet igitur  
in suo robore argumentum nostrum ex isto loco Pauli.

QVAR

Q<sup>VARTVM</sup> testimonium est i. Timoth. vlt. O Timothee,  
depositum custodi. Et 2. Timoth. i. Formam habes anorum ver-  
borum, quæ à me audisti. Bonum depositum custodi per Spiritu-  
sum sanctum, qui habitat in nobis. Et cap. 2. Tu ergo fili mi,  
confortare in gratia, quæ est in Christo Iesu: Et quæ audisti à  
me per multos testes, hac commenda fidelibus hominibus, quæ  
idonei erunt & alios docere.

In his locis nomine depositi, non potest intelligi Scriptu-  
ra, sed thesaurus doctrinæ, intelligentia dogmatum diuinorum, id est, tam sensus Scripturarum, quam aliorum dogma-  
rum. quam totam doctrinam propagari volebat per traditionem, ut explicant Chrysostomus & Theophylactus in hunc  
locum; quo alludit etiam I R E N A E V S lib. 3. cap. 4. cùm ait:  
Apostoli quasi in depositorum diues plenissimè in Ecclesiam  
contulerunt omnia, quæ sunt Veritatis. Et lib. 4. cap. 43. Obau-  
dere, inquit, oportet Presbyteris Ecclesia, qui successionem ha-  
bent ab Apostolis, qui cum Episcopatus successione charisma  
Veritatis certum, secundum placitum patris acceperunt. Et  
facilè ex ipsis verbis colligitur; nam si loqueretur de verbis  
scriptis, non tam anxiè commendaret depositum. Scripturæ  
enim facilè conseruantur in thecis, & à librariis: Apostolus  
autem vult seruari per Spiritum sanctum in pectore Timo-  
thei. Et deinde non adderet; Hac commenda fidelibus, qui idonei  
erunt & alios docere. sed diceret, commenda librariis, ut  
multa exempla transcribant. Nec diceret: Quæ audisti à me  
per multos testes, sed quæ scripsi tibi. Itaque nō verba solum,  
sed etiam sensum, ac multò magis hūc, quam illa Timotheo  
Apostolus commendat, ac vt per manus tradat successoribus  
suis, iubet. Vide de hoc loco commonitorium Vincentij Liri-  
nensis aduersus profanas vocum nouitates.

V L T I M V M testimonium 2. & 3. epistolæ Ioannis: Multa  
babens scribere vobis, nolui per chartam, & atramentum, &c.  
Ex his enim intelligimus, multa ab Apostolo Ioanne  
dicta esse discipulis, & per discipulos Ecclesiæ  
vniuersæ, quæ tamen scripta  
non sunt.



## CAPUT

## CAPVT VI.

*Idem ostenditur testimonii Pontificum & Conciliorum.*

 D L O C A Scripturarum addemus pauca quædam veterum sanctorum Pontificum & Conciliorum testimonia. Ac primùm, S. FABIANVS Papa martyr in epist. 2. ad Episcopos Orientis, postquam docuerat singulis annis sacram chrisma renouandæ esse, ita subiunxit: *Ista à sanctis Apostolis, & eorum successoribus accepimus, & obisq[ue] tenenda mandamus. Hæc ille. Eius tè dechrismate renouando nihil in sacris literis legimus.*

S. INNOCENTIVS I. in epist. 1. quæ est ad Decentium instituta, inquit, *Ecclesiastica*, Et sunt à beatis Apostoli tradita, integrâ vellent seruare Domini sacerdotes, nullas variantes in ipsis ordinibus, & consecrationibus haberetur. Hoc ille. Vbi de traditionibus non scriptis agit, ac præsertim cap. cùm docet, Confirmationem etiam parvulis conferendum & à solo Episcopo, & sub certa forma verborum. Atque ab non scriptas eiusmodi Apostolicas traditiones esse testantur, ut nec in ea epistola formiam illam verborum adscribatur, luerit: *Verba, inquit, dicere non possum, ne magis produderem, quam ad consultationem respondere.*

S. LEO I. serm. 6. de Quadragesima: *Apostolica*, inquit, *stitutione, quadragesima dierum ieiuniis impletatur. Et item de ieiunio Pentecostes: Dubitandum non est, discessum minorem obseruantiam Christianam, eruditionis esse diuinam, quidquid ab Ecclesia in consuetudinem est desuetudinem propter, de traditione Apostolica & de sancti Spiritu prædicta doctrina. Vide etiam serm. 8. & 9. de ieiunio septimi mensis.*

I AM VERO Concilium antiquissimum & celeberrimum NICAENVM I. ex doctrina non scripta damnavit hereticum Arij, ut disertè testatur Theodoretus lib. 1. hist. cap. 8. Rerum quædam Scripturæ poterant adferri contra Arium, ut men quia Arius etiam proferebat Scripturas, ex doctrina non scripta, sed tradita, per manus Patrum sibi in Ecclesia fertentium, cum damnauerunt.

NICAENVM II. act. 6 tom. 4. Quod autem, inquit, cū multis alius, quia in Ecclesia obseruantur sine Scriptura, nobis in

ginum Generatio tradita sit, ab Apostolorum temporibus late  
per historias traditum est. Et act. 7. in fine sic habet: *Si quis*  
*traditionem Ecclesie, sive scripto, sive consuetudine Galentem*  
*nō curauerit, anathema sit.* Idem repetitur in Concilio VIII.  
generali, act. 8. Et post, act. vlt. canone t. profitentur Patres, se  
seruatuos omnes traditiones, non solum Apostolicas, sed e-  
tiam Ecclesiasticas. Ex quo mirum videri nō deberet Luthe-  
ranis, si tale aliquid etiam docuit Concil. Trident. sess. 4. nihil  
enim noui statuit.

## CAPVT VII.

### *Idem probatur ex Patribus.*

**A**CCEDANT nunc testimonia Patrum Græcorum  
& Latinorum, qui incredibili consensione hanc  
veritatem docēt. Ac ut à Græcis incipiamus. Bea-  
tus IGNATIUS apud Euseb. lib. 3. hist. cap. 36.  
hortabatur omnes, Apostolorum traditionibus tenacius in-  
hærere: *Quas traditiones, inquit Eusebius, tantula gratia c-  
riam scriptas se afferit reliquise.* Hæc ille. Ex quo sequitur,  
eas ab Apostolis scriptas non fuisse.

Ad hoc testimonium nihil respondet Hermannus, nisi nō  
extare ista scripta Ignatij. At falsum est, non extare. Sribit  
enim Hieronymus in libro de viris illustribus, Ignatium scri-  
psisse epistolam ad Ephesios, ad Magnesianos, ad Trallianos,  
ad Romanos, ad Philadelphienses, ad Smyrnenses, ad Poly-  
carpum, quæ omnes nunc exstant, & in eis inuenimus ieu-  
nium Quadragesimæ, ordines minores, diem Dominicum,  
& alia quæ non sunt in Scripturis, & tamen ab Apostolis sine  
dubio Ignatius didicit.

DIONYSIVS Areopag. cap. 1. Eccl. hierarchiæ: Primi illi,  
inquit, nostri sacerdotalis munera duces summa illa, et super-  
substantialia, partim scriptis, partim non scriptis institutio-  
nibus suis nobis tradiderunt. Ad hæc & similia respondere so-  
lent Lutherus, Caluinus, & ceteri, libros qui nomine Diony-  
sij circumferuntur, non esse Dionysij. At citantur opera hæc  
nomine Dionysij Areopagitæ in VI. VII. & VIII. Synodo ge-  
nerali; item à Gregorio I. in homil. de centum ouibus; à Mar-  
tino I. in Concilio Romano; & ab Agathone in epistola ad

Imp. Constantimum ; ex quo coguntur fateri hæretici, hum  
auctorem ante annos mille scripsisse, proinde non esse co  
temendum.

EGESIPPVS apud Euseb. lib. 4. hist. cap. 8. Apostolica  
traditiones quinque libris comprehendit, qui et si modò  
exstant, tamen satis indicat hoc testimonium, Apostolos  
omnia scripsisse, quæ docuerant. PO<sup>L</sup>Y<sup>C</sup>A<sup>R</sup>P<sup>V</sup>S apud Ese  
feb. lib. 5. cap. 20. referebat verba, quæ dicta à Domino ab  
postolis ipse audierat, & de virtutibus eius ac doctrina. Iaz  
NAEV S autem, vt ibidem habetur, quæ Polycarpus tradidit  
describebat non in charta, sed in corde suo. Hic certum est  
gi de traditionibus non scriptis. Si enim de scriptis agentibus  
nihil singulare diceretur de Polycarpo, vel Irenæo; nam  
ego possum referre dicta à Domino, quæ in Apostolis lo  
nec est opus, vt ea describam in charta.

At nihilominus respondet Kemnitius, loqui Eusebium  
traditionibus, quæ probari possunt ex Scripturis. Ait enim  
ibidem, illa omnia quæ Polycarpus dicebat, fuisse confor  
Scripturis, sed errat Kemnitius; nam aliud est, esse confor  
Scripturæ, aliud posse probari ex Scriptura. Omnis enim  
traditio, immò omnis veritas est consona Scripturæ, et mo  
rum à vero dissonare non possit, nec tamē omnis veritas po  
bari potest ex Scriptura.

IUSTINVS in fine 2. apologiæ pro Christianis, postea  
exposuit multa de Christianis, & inter alia quædam non foun  
pta in diuinis literis; vt, quod conueniant singulis Domini  
cis, & post lectionem Scripturarum & concionem, officium  
& consecratur panis & vinum aqua temperatum, & quod  
liceat vlo modo participare de Eucharistia, nisi post Bapti  
mum, & alia: subiungit statim: Postridie Saturni, qui die lo  
dis est, cùm Apostolis, discipulisq; suis apparisset, hac illa tradi  
didit, quæ Sobis quoq; consideranda permittimus, &c. Et quod  
uis etiam Iustinus non diceret, hæc esse tradita à Christo, et  
men cùm Iustin. vicinissimus fuerit temporibus Apostolorum,  
necessarium esset credere, quæ ipsius tempore in Ecclesia go  
rebantur, ab Apostolis tradita fuisse. Quis enim alias singu  
lare potest auctor?

Ad hūc locum & similia Cypriani, Ambrosij, Hilarij, Hie  
ronymi, & aliorum, quæ adferemus, nihil ferè responderet  
Hermannus.

Hermannus & socij eius, nisi istos omnes alicubi errasse. Sed hoc nobis non officit. Etsi enim errauerint aliqui Patrum in quibusdam dogmatibus, nunquam tamen omnes simul in eodem errore conuenerunt: proinde cum ostendimus, omnes conuenire in traditionibus non scriptis afferendis, satis efficaciter probamus, in eo illos non errasse.

**I REN A E V S** lib.3. cap.2.3. & 4. multa præclara de traditio- *Videatur locus:*  
nibus dicit, quæ tamen à Brentio & Kemnitio trahuntur in *magis manu in inju-*  
*riam facili Brentio*  
*alium sensum, de quo nunquam Irenæus cogitauit.* **B R E N T I V S** dicit, loqui Irenæum de traditione Scripturæ, id est, de *q u i n d i c a t u m* *in i n v e n i t i v o*  
traditione illa, qua per successionem Patrū intelligimus, quæ *t r a d i t i o n e m* *i n f i*  
sint veræ Scripturæ: At nō hoc velle Irenæum, verba eius nos *a u t . e à o c c a s i o n i*  
docebunt, lib.3. cap.4. Quid autem, inquit, si neque Apostoli *à t r a d i t i o n e s* *g i l*  
Scripturas quidem reliquissent nobis, nonne oportebat ordi- *c u m s c r i p t u r a g d o*  
nem sequi traditionis, quam tradiderant iis, quibus commit- *c e a n s , t r a n s i t .*  
tebant Ecclesiæ? Cui ordinationi assentient multæ gentes Bar-  
barorum, eorum qui in Christum credunt, sine charactere & vel  
atramento scriptam habentes per spiritum in cordibus suis sa-  
lutem, & veterem traditionem diligenter custodientes. Si lo-  
quitur Irenæus de traditione Scripturæ, quomodo isti bar-  
bari habebant, & custodiebant diligenter traditionem, qui  
Scripturas nullas habebant?

**K E M N I T I V S** autem dicit, loqui Irenæum de traditione *pater ex cap.3.*  
corum dogmatum tantum, quæ in Scripturis inueniuntur, & *nequam.*  
quæ per Scripturas probari possunt. At hoc etiam esse fal-  
sum, docebunt eiusdem Irenæi verba: nam cap.2.3. & 4. do-  
cet, nō esse aliam viam perueniendi ad veritatem, quam con-  
fusendo Ecclesiæ, in quibus est Successio Episcoporum ab  
Apostolis, & considerando quid ibi doceatur, & quam dicant  
illæ Ecclesiæ esse Apostolicam traditionem. Vult igitur Ire-  
næus, traditionem latius patere, quam Scripturas, & sensum  
Scripturarum difficultum non ex Scriptura, sed ex traditione  
haberi. Ita ut traditio sola sufficiat, Scripturæ autem non suf-  
ficiant. At falsum esset hoc totum, si nihil aliud traditio con-  
tineret, quam id, quod euidenter colligitur ex Scripturis, ut  
Kemnitius somniat.

Postquam igitur cap.2. dixerat, hæreticos non posse con-  
vinci ex Scripturis; & c.3. enumerauerat Romanos Pontifices  
à Petro vsq; ad Eleutherium, qui tunc sedebat, ut ostenderet,

esse in Ecclesia continuatam successionem Episcoporum  
seruantium traditionem Apostolicam: ita loquitur cap. 4.

TANTAE situr ostensiones cum sint haec, non oportet ad  
quarere apud alios Veritatem, quam facile est ab Ecclesia  
mere: cum Apostoli quasi in depositorum diues, plenissime  
eam contulerint omnia, quae sunt Veritatis. Et omnis, qui  
velit, sumat ex ea potum vita. Hac est enim vita introi-  
mnes autem reliqui fures sunt & latrones propter quod de-  
bet decuitare quidem illos: quae autem sunt Ecclesia, cum magis  
diligentia diligere, & apprehendere Veritatis traditionem.  
Quid enim, & si de aliqua modica quaestione disceptatur,  
nonne oporteret in antiquissimas recurrere Ecclesias, mo-  
bus Apostoli conuersatis sunt, & ab eis de presenti quis  
sumere quod certum, & re liquidum est? Quid autem si  
Apostoli Scripturas quidem tradidissent, nonne oportebat  
dinem sequi traditionis? &c. Quibus verbis addenda sunt  
idem habet lib. 4. cap. 43. Qui successionem habent ab Apo-  
stolis, cum Episcopatus successione charisma Veritatis certum  
cundum placitum Patris acceperunt. Vides, quomodo Apo-  
stoli tradiderunt successoribus non solum Scripturas, sed  
charisma Veritatis certum, id est, veram Scripturarum intellige-  
tiam, & vniuersam doctrinam Euangelicam.

CLEMENS ALEXANDRINVS in libro de Paschate, est apud Euseb. lib. 6. hist. cap. 11. dicit extorqueri sibi à fratribus, ut ea quæ à Presbyteris, Apostolorum successoribus, ce sibi sola tradita essent, describeret in libris, ac posten-  
deret. nescio quid clarius pro traditionibus dici possit. CIL  
GENES in cap. 6. epistolæ ad Romanos: Ecclesia, inquit, a  
Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis Baptismata  
re. Et homil. 5. in librum Numerorum: In Ecclesia suis ob-  
versationibus, inquit, sunt nonnulla, que cum omnibus fam-  
necessitate, eorum tamen ratio non omnibus patet. Elimi-  
nat statim multas traditiones non scriptas.

EUSEBIUS lib. 1. de demonstratione Euangelica, cap. 3.  
Ceterum, inquit, Moses in tabulis inanimatis, Christum in  
mentibus vita prædictis perfecta noui Testamenti docen-  
ta descripsit. Eius vero discipuli, ad magistri suis nutrimentis  
multorum doctrinam suam commendantes, quacunq[ue] p[ro]f[ess]ionem velut ultra habitum progressis à perfecto sp[iritu]orum ma-

stro praecepta fuerant, ea iis, qui capere poterant, tradiderunt: quacunque vero iis conuenire arbitrabantur, qui animas adhuc affectibus obnoxias gererent, curationisq; indigentes, ea ipsi ad imbecillitatem multorum se demittentes, partim literis, partim sine literis, quasi sure quodam non scripto seruanda commendarunt.

A THAN ASIUS in libro de decretis Nicæna Synodi, contra Eusebium: Ecce, inquit, nos quidem ex Patribus ad Patres manus traditam fuisse hanc sententiam, demonstrauimus. Vos autem, o noui Iudei & Caipha filij, quos tandem nominum vestrorum potestis ostendere progenitores? BASILIVS libro de Spiritu sancto, cap. 27 Dogmata, inquit, quæ in Ecclesia seruantur ac predicantur, partim ex conscripta doctrina habemus, partim ex Apostolorum traditione in mysterio ad nos delata recepimus. Quæstraque eandem ad pietatem sim habent, & nemo his contradicit, qui vel mediocrem saltem Ecclesiasticorum iurium experientiam habet, &c. Et enumerat continuò plurimas traditiones non scriptas, & similia haber cap. 29.

Respondet KEMNITIVS, hæc, quæ Basilius refert, non esse dogmata fidei, aut morum, sed tantum ritus quosdam liberos, ut signare se signo Crucis, adorare ad Orientem, benedici aquam, &c. At meminisse debet Kemnitius, se dixisse, nō posse ostendi ullum ritum certò ab Apostolis institutum: hic autem Basilius audacter enumerat plurimos ab Apostolis institutos. Deinde etsi non sit necessaria ad salutem obseruatio aliquorum ex his ritibus, tamen necessarium est ad salutem, credere esse bene institutos, & eos non contemnere: quemadmodum multa quæ sunt in Scripturis, non sunt necessaria ad salutem, ut quod vir aperto capite oret, & mulier velato, 1. Corinth. II. & tamen necesse est ad salutem ista credere, & non contemnere.

Denique Basilius nō solum ritus quosdam, sed etiam quædam refert essentialia, ut cōfessionem fidei, id est, Symbolum Apostolicū, quod ex traditione habemus, & olei unctionem in Sacramento Confirmationis; quædam etiam alia commemorat, quæ etsi ex se non sint necessaria, tamen postquam præcepta sunt, ita sunt necessaria, ut si de industria omittantur, grauiter peccetur: ut signum Crucis in consecratione aquæ,

278 Cap.VII. De Verbo Dei non scripto. Lib.IV.

Eucharistiae, Chrismatis; necnon abrenunciatio Satanae,  
pompis eius in Baptismo, &c. Dicit enim Augustinus tractu*iiii*. in Ioannem, sine signo Crucis nulla Sacra menta mihi  
peragi: & idem docet Chrysostomus homil. *ss*. in Matthaeum.

BRENTIUS autem inuenirecundior, respondet has Basilij sententias esse ex nœuis & erroribus Basilij, qui pro hominibus tanti viri deberent silentio tegi: & nos vocat porcos & imitatores Cham, qui Patrum nostrorum turpitudines denudamus. Non enim existimat esse ferendum, quod Basilius dicat eadem vim habere ad pietatem traditiones paedagogicas (ut ipse loquitur) de signo Crucis, & aqua benedicta, cum similitudinibus sanctæ dogmatibus.

Sed omissis conuiciis, nec enim nostrum est, reddere malum pro malis; respondeo ad id quod Brentius obiicit, rectificare aequali traditiones Scripturis. Nam ut in Scripturis quadrupliciter sunt magna præcepta, ut diligere Deum, quædam minoria non dicere verbum otiosum, quæ non æquè obligant ad obseruationem, & tamen æquè obligant ad fidem & veneracionem. Non enim minus est hereticus, qui non credit, aut non veneratur Scripturam illam, quam dicit: *De omni Verbo omnino reddent rationem in die iudicij*, quam qui non credit, aut non veneratur illam: *Diliges Dominum Deum tuum, &c.* Ita etiam in traditionibus quædam sunt maiora, & quædam minoria, quoad obligationem agendi, & tamen omnia æquè obligant ad fidem, & veneracionem. Et eodem modo quædam sunt traditiones maiores, quoad obligationem, quam quædam Scripturæ; quædam minores, & quædam æquales, cum tamen omnes traditiones, & omnes Scripturæ sint æquales quantum ad fidem & veneracionem, quam illis debetur, cum proficiuntur ab eodem auctore Deo, & veniant ad nos per manus eiusdem Ecclesiæ Catholicæ, quam est mater nostra, & Christi sponsa.

Denique HERMANNVS non contentus iis, qui Riccius & Kemnitius dixerant, addit: *Ista omnia non esse Basilij, sed inserta in libro Basilij ab aliquo nebulone.* Quæ sane expeditissima responsio est. Sic enim facile est soluere omnia argumenta, neque adfert aliam probationem Hermanni, quam Erasmi testimonium, qui visus est sibi, nescio quam diversitatem styli, olfecisse in his capitibus à superioribus.

B. I. c.

B. IOANNES DAMASCENVS longè antiquior & doctior, & in Basili scriptis magis versatus, nihil tale olfacere potuit. Is enim, (vt omittam recentiores plurimos) in Orat. I. pro sa- cris imaginibus, sic ait: *Sic ad verbum ait dominus Basilius in vice primo septimo capite illius libri, quem de spiritu sancto triginta distinctum capitibus ad Amphilochium scribit.* Quæ in Ecclesia seruantur, & predicantur instituta, par- tim ex scripta constant doctrina, partim Apostolorum tradi- tione, &c.

GREGORIVS NAZIANZENVS Orat. I. in Julianum, ultra medium, postquam dixerat propter dogmata Testamen- ti veteris & noui doctrinam Ecclesiæ visam fuisse Iuliano mirabilem: addit continuò: *Ceterum, inquit, maiorem atque insigniorem ob eas Ecclesia figuram, quas traditione acceptas in hunc & quod diem seruamus, &c.* Explicat autem postea, se figu- ras Ecclesiæ vocâsse disciplinam, politiam, ordinem Ecclesiæ, rationem psallendi, modum pœnitentiæ imponendæ, sacra- ria in templis, monachatum, virginum cœnobia, & alia per- multa, quæ ex sola traditione habentur. *Quæ omnia Iulia- nus voluit Ethnicos imitari, vt eo modo Christianos facilius traheret ad paganismum.*

CHRYSOSTOMVS in 2. Thessal. 2. Patet, inquit, quod non omnia per epistolam tradiderint Apostoli, sed multa sine lite- ris. Eadem vero fide digna sunt tam ista, quam illa. Idem ha- bent Theophylactus & OEcumenius. Hic illud notandum, cùm Basilius, Chrysostomus, Theophylactus, OEcumenius sequunt traditiones Scripturis, quid sit iudicandum de censu- ra Kemnitij, qui ait: *Insignis omnino audacia est, auctoritati, & maiestate Scriptura canonica aliquid aquare.* & passim ri- det Concilium Tridentinum, quod pari pietatis affectu ve- neretur traditiones & Scripturam. Idem CHRYSOSTOMVS homilia 69. ad populum, & homil. 3. in epistolam ad Philip- penses: *Non frustra, inquit, ab Apostolis sanctum est, & in celebrazione Venerandorum mysteriorum memoria fiat eorum, qui hinc discesserunt. Nouerunt illis multum hinc emolumen- zi fieri, multum utilitatis.*

THEOPHILVS lib. I. & 3. Paschali, disertè docet, legem  
aciuniorum, Apostolicam esse traditionem. CYRILLVS Hie-  
rotoly-

rosolymitanus in catechesibus mystagogicis, nihil ferè explicat aliud, quām traditiones non scriptas de Baptismo, & aliis Sacramentis. EPIPHANIUS hæres. 55. quæ est Melchisedecianorum: Termini, inquit, nobis positi sunt & fundamenta, & adificatio fidei: & Apostolorum traditiones, & Scripturae. & successiones doctrinae, & Vndequeque Veritas Dei misericordia est: & nemo decipiatur nouis fabulis. Item hæres. 61. quæ Apostolicorum: Oportet, inquit, & traditione vti. non enim omnia à divina Scriptura accipi possunt. Quapropter alieni in Scripturis, aliqua in traditione sancti Apostoli tradidit. Similia vide hæresi 75. Aërij, & in compendiaria doctrina.

Ad hęc nihil respondent, nisi blasphemando, Epiphanius delectatum esse nimium traditionibus & apochryphis fabulis, &c. Et inter alia putat BRENTIUS non ferendum, quod Epiphanius dixerit, Apostolicam esse traditionem, quod nō licet nubere post vorum emissum virginitaris: cùm nimis id fecerint primi parētes Lutheranorum, Lutherus & Catharina, sed hæc alibi suo loco refellentur.

DAMASCENVS lib. 4. cap. 17. Plurima, inquit, Apostoli sine scripto tradiderunt, &c. Multa etiam habet oratione prima pro imaginibus sacris.

*Potes Latini* Ex Latinis. TERTULLIANVS libro de corona militis: Etiam, inquit, in traditionis obtentu exigenda est, inquit, charitas scripta. Ergo queramus, an & traditione non scriptane debeat recipi. Planè negabimus recipiendam, si nulla prædictum exempla aliarum observationum, quæ sive collimantur scriptura instrumento, solius traditionis titulo, exinde confunduntur patrocinio vendicamus. Deinde enumeratis cærementis Baptismi, signi Crucis, Sacrificij anniversarij pro defunctis, & aliis quibusdam, subdit: Harum, inquit, & similiam disciplinarum si legem expostules Scripturarum, nullam inuenies, traditione tibi prætenditur auctrix, consuetudo confitatrix, & fides obseruatrix. Idem passim traditione nevidetur docet, lib. 1. contra Marcionem; lib. 2. ad uxorem; libro de veritate virginibus, & libro de præscript. hæret. vbi ex instituto docet, hæreticos non ex Scripturis, sed ex traditione confundandos. Quæ ad hæc loca respondent, iam confutata sunt, cùm ageremus de Irenæo & Basilio.

B.C.

Potes  
Latini  
indifferentes

B. CYPRIANVS lib. I. epist. 12. Vngi quoque necesse est, inquit, eum, qui baptizatus sit, Eccl. At constat, nihil de chris- mate in Scripturis haberi, sed tantum in traditione. Idem lib. 2. epist. 3. Admonitos nos scias, Et in calice offerendo Domini traditio seruetur, neq; aliud fiat a nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecit, Et calix, qui in commemorationem eius offertur, mixtus vino offeratur. Respondet KEMNITIVS, loqui Cyprianum de traditione scripta. At falsum est, non enim aqua meminerunt Evangelistæ. HERMANNVS dicit, quia non est scriptum, Dominum posuisse aquam in calice, melius esse, non ponere: sic enim Dominum fecisse. At cum neutrum scriptum sit, mirum est, unde tantum sibi assumat Hermannus, ut velit sibi potius, quam Cypriano credi.

BRENTIVS vertit se ad contumelias, dicit enim, Cyprianum semper esse nimium in suis opinionibus asserendis: & hæc illi incogitanter excidisse. Et ratio Brentij est, quia videtur Cyprianus inepita ratione probare hunc ritu. dicit enim: Debere misceri aquam vino, quia vinum significat Christum, aqua populos Ecclesia: Et dum miscerur aqua vino, Ecclesia iungitur Christo; si autem vinum solum consecraretur, iam inciperet Christus esse sine Ecclesia. Quod certè ridiculum videtur. Quis enim credit, si unus sacerdos non miscuerit aquam cum vino in calice, mox Christum amissurum Ecclesiam? At non animaduertit Brentius, vel animaduertere fortasse noluit, Cyprianum non de reali coniunctione, vel separatione Christi & Ecclesiæ agere, sed tantum de significatiua. Rectissimè enim in materia Sacramentorum argumentamur ab imperfecta significatione. Præterea, Cyprianus non vult seruari hunc ritum propter illam rationem præcipue, sed quia Dominus sic docuit. Ratio autem illa addita est, ut ostendatur traditio rationi conformis esse. Quocirca, etiam si Cyprianus non attulisset conuenientem rationem, non propterea negandum esset, ritum hunc esse seruandum, vel a Domino traditum.

S. HILARIUS libro contra Constantium Imperatorem, circa medium, obiciendi Ariano principi: Nolo verba, qua non scripta sunt, legi. Respondet: Hoc tandem, inquit, rogo, quis Episcopis iubeat? quis Apostolica predicationis vetet formam? Dic prius, si recte dici putas, nolo aduersus nona venena

*nouas medicamentorum comparationes, &c.* Quibus verbis  
duo indicat Hilarius; vnum, prædicationem consubstantia-  
litatis Patris & Filij esse Apostolicæ prædicationis, licet  
pressè non sit scriptum, Filium esse Patri consubstantialen;  
alterum, nomen ipsum ὄμορφον esse quidem nouum, sed  
men retinendum, licet non sit scriptum, quia conformat  
prædicationi Apostolicæ.

HERMANNVS hunc locum sua glossa depravat. sic enim  
exponit: *Hoc, inquit, rogo, quis Episcopis iubeat, id est, si ab  
quid extra Scripturam proferant.* At si ista est bona glossa,  
Hilarius consentit cum Constantio; igitur malè subiicitur  
prius, si rectè dici putas, nolo aduersus noua venena, etc. Quod  
quod toto libro ferè hoc agit, ut nomen ὄμορφον retineatur  
at secundum glossam Hermanni aboleri potius voluisse.

S. A M B R O S I V S lib. de iis, qui initiantur mysteriis, cap.  
& 6. & lib. 1. de Sacramentis, cap. 1. & 2. explicat ritus, quae  
vniuersa Ecclesia seruantur in Baptismo, qui nusquam scri-  
inueniuntur in diuinis literis, & quos ceteri constanter re-  
runt in Apostolos auctores. Serm. 25. 34. & 36. docet, Qua-  
dragesimam à Christo præceptam. Epistola 81. & serm. 38. docet  
Symbolum Apostolorum Apostolicam esse traditionem non  
scriptam. Contra Ambrosium multa blasphemat Hermannus,  
sed nihil officiunt nostro proposito.

S. H E R O N Y M V S in epistola ad Marcellam de erroribus  
Montani: *Nos, inquit, vnam Quadragesimam ex Apostolica  
traditione, tempore nobis congruo ieunamus.* Item in Dialogo  
aduersus Luciferianos, ante medium, cùm hæreticus di-  
xisset: *Multa, qua per traditionem in Ecclesiis obseruantur,  
auctoritatem sibi scriptæ legis & surpauerunt.* Respondit Or-  
thodoxus: *Non quidem abnuo, hanc esse Ecclesiæ consuetu-  
dinem, sed quale est, ut leges Ecclesiæ ad hæresim transfe-  
rentur.*

S. A V G V S V I N V S epist. 118. *Illa autem, qua non scripta, sed  
tradita, custodimus, qua quidem toto terrarum orbe serua-  
tur, dantur intelligi vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Cen-  
tisis, quorum est in Ecclesia saluberrima auctoritas, commen-  
data, atque statuta retineri: sicut quod Domini Passio, & Re-  
surrectio, & Ascensio in cælum, & Adventus de calo Spiritus  
sancti anniuersaria solemnitate celebratur.* Ad hoc responderet  
Hermannus, multa garriens, & tandem concludens: *Cur, si  
qui,*

quit, *Augustine, extra Scripturam traditiones cum aliis Patribus Ecclesia obtrudis?* Itaq; fatetur Hermannus, Augustinum cum aliis Patribus agnoscere traditiones non scriptas. Quæ sanè confessio sufficere deberet, si quid haberet sanitatis, ad ipsius petulantiam coercendam.

At BRENTIUS dupliciter respondet. Primo dicit, si verum sit hanc esse Apostolicam traditionem, non esse accipendam ut legem necessariam, sed ut liberam obseruationem. At contraria, nam Augustinus ibidem subdit: *Alia vero qua per loca terrarum regionumq; variantur, Eccl. liberas habent obseruationes.* Vbi Augustinus distinguunt inter has Apostolicas traditiones necessarias, & obseruationes liberas. Secundo dicit Brentius Augustinum falsò docere, ista festa esse ex Apostolica traditione, cùm Apostolus arguat Galat. cap. 4. quod dies obseruant & tempora. Sed respondet Augustinus epistola 119. cap. 7. Apostolum reprehendere eos, qui secundum Astrologorum regulas obseruant tempora. *Et libro contra Adiamentum, cap. 16. dicit, Apostolum loqui de festis Iudeorum, non Christianorum.* Quomodo exponunt etiam Hieronymus & Chrysostomus; Ambrosius autem utramque simul expositionem amplectitur.

Idem vero AVGVSTINVS lib. 2. de Baptismo contra Donatistas, cap. 7. *Quam consuetudinem, inquit, credo ex Apostolica traditione venientem, sicut multa non inueniuntur in literis eorum, neque in Conciliorum posteriorum, Et tamen, quia custodiuntur per uniuersam Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita, Eccl. commendata creduntur.* Et lib. 4. cap. 6. *Illa consuetudo, quam Eccl. tunc homines sursum versus aspicientes, non videbant a posterioribus institutam, recte ab Apostolis traditam.* Et lib. 4. cap. 24. *Quod uniuersa, inquit, tenet Ecclesia, nec Concilium institutum, sed semper retentum est, non nisi raro testimonijs.* Si auctoritate Apostolica traditum rectissime creditur. Et lib. 5. cap. 23. *Apostoli, inquit, nihil quidem exinde praecepunt, sed consuetudo illa, qua opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse, credenda est, sicut sunt multa, qua uniuersa tenet Ecclesia, Eccl. ob hoc ab Apostolis praecpta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur.* Item libro de unitate Ecclesiae, capite 19. *Hic forte dicens, inquit, lege mihi, quemadmodum Christus suscipi iussit eos,*

August.

qui

In priori confessu-  
to inveniunt, ut us  
us inveniunt illa fidei  
in posterioribus istis.  
Secundum istas tra-  
ditiones etiam libera-  
alem fidei liberen-  
ep. fidei in Eccl.  
berum.

qui ab hæreticis transire ad Ecclesiam solunt. Hoc aperientur  
evidenter, neq; ego lego, nec tu, Eccl. Et postea subdit: Cum hu-  
nusquam legatur, credendum esse testimonio Ecclesia, quan-  
veracem esse Christus testatus est. Similia habet lib. I. conu-  
Cresconium, cap. 31. 32. & 33.

Ad hæc KEMNITIVS respondet duo. PRIMO, Augustinus  
quæstionem in istis locis esse, an posset proferri exemplum  
Scriptura, quo hæreticus aliquis rebaptizatus, vel sine nouo  
Baptismo susceptus fuisse doceretur; non autem, an esset  
baptizandi, vel non rebaptizandi hæretici. & quidem Aug-  
ustinum putasse, non posse proferri tale exemplum, & hoc do-  
cere in locis allegatis. SECUNDO ait, Augustinum sine dubio  
credidisse, existare certa & aperta testimonia in Scriptura,  
quibus probetur, non esse hæreticos rebaptizandos, prouide  
hanc traditionem esse scriptam.

PRIMVM probat ex lib. I. contra Cresconium, cap. 33. vñ  
Augustinus ait: Proinde quamvis huius rei certum de Scri-  
pturis canonice non proferatur exemplum, Eccl. & similia ha-  
bet lib. de unitate Ecclesiæ, cap. 19. SECUNDVM probat. Pri-  
mo, ex lib. I. contra Donatistas, cap. 7. Ne videar humani ar-  
gumentis agere, ex Euangelio profero certa documenta. Se-  
cundò, ex lib. 2. cap. 14. Quid sit perniciosus, strum non bapti-  
zari, an rebaptizari, iudicare difficile est. Verum tamen re-  
currens ad illam stateram Dominicam, ubi non ex huma-  
nus, sed ex auctoritate diuina rerum momenta pensantur,  
inuenio de Vtraque re Domini sententiam. Tertiò, ex lib.  
cap. 7. Huc accedit, quia bene perspectis ex Vtroque latere  
disputationis rationibus, Eccl. Scripturarum testimoniu-  
m, etiam dico, quod Veritas declarauit, hoc sequimur. Quarto, ex  
lib. 4. cap. 24. Veraciter conisci potest, quid valeat parvulus  
Baptismi Sacramentum, ex circumcisione carnis, Eccl. Quin-  
tò, ex lib. 5. cap. 4. Quisquis Eccl. Ecclesia consuetudine, Eccl.  
riori robore plenarij Conciliij, Eccl. tot tantisque sanctarum Scri-  
pturarum testimonio, Eccl. perspicuis rationibus Veritatem  
telligit, Christi Baptismum Verbis Euangelicis consecratum,  
non fieri cuiuslibet hominis peruersitate peruersum. Sexto, ex  
lib. 6. cap. 1. Poterat iam sufficere, quod toties repetitus ratio-  
nibus, adiunctis etiam Scripturarum documentis, ostendimus.  
Septimo, ex lib. 5. cap. 23. Contra mandatum Dei esse, quod erat  
nichil.

nientes ab hæreticis, si iam illi Baptismum Christi acceperunt, baptizantur, Scripturarum sanctorum testimonis nō solum ostenditur, sed plane ostenditur. Quod audo, ex lib. 5. cap. 26. Quod nos admonet, vt ad fontem recurramus, id est, ad Apostolicam traditionem, Et inde canalem in nostra tempora dirigamus, optimum est. Et sine dubitatione faciendum. Traditum est ergo nobis, sicut ipse commemorat, ab Apostolis, quod sit unus Deus, unus Baptisma.

Respondeo ad PRIMVM, falli Kemnitium; Nam etsi AVGVSTINVS in illo uno loco lib. 1. contra Cresconium, cap. 33. de exemplis agit, tamē in aliis locis citatis non agit de exemplis, sed de præceptis, siue de documentis Scripturæ, præser-tim lib. 5. contra Donatistas, cap. 23, cùm air: Quaenam fateretur Ecclesia, ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiuntur. Præterea in illo etiam uno loco quaestio præcipua non erat de exemplo, siue de facto, sed de iure. Constat enim, eum tractare quaestione de Anabaptismo, quæ erat inter Catholicos, & Donatistas: certum autem est, Donatistas non certasse de exemplis, sed de iure.

Quia verò inter disputandū hæretici petiuerant, vt ostenderent Catholicī aliquod exemplum in Scripturis, alicuius recepti ab Ecclesia sine baptismatione, AUGUSTINUS respondit, exempla in Scripturis nulla esse, nec pro una parte, nec pro alia; & inde concludit, cùm non sint illa in Scripturis non solum præcepta, sed nec exempla, standum esse consuetudini Ecclesiæ, quæ rectissimè creditur ab Apostolis introducta. Quod autem hæc ita se habeant, patet tum ex ipsis locis, tum ex eo, quod, si quaestio præcipua fuisset de exemplis, Donatistæ non fuissent hæretici, nec vlo modo errassent; nam verisimum est, quod illi dicebant, consentiente eis etiam Augustino, nullum exemplum extare in Scripturis de hac re.

Ad SECUNDVM dico duo; Primò, nos non adferre illa loca Augustini præcipue propter id, quod ipse ait, consuetudinem non rebaptizandi esse ex Apostolica traditione, sed propter id, quod ipse in illis locis subiungit, plurima seruari ex traditione Apostolica, quæ scripta non sunt. Hoc enim principium tam certum erat apud Augustinum, vt inde probare vellet, etiam consuetudinem non rebaptizandi, esse ab Apostolis traditam. Itaq; nos magis nitimus hoc principio Augustini,

stini, quām conclusione eius. Kemnitius verò ita nos oppgnat, quasi sola conclusione niteremur.

Dico SECUNDUM, illam ipsam consuetudinem nunquam putasse, Augustinum posse sufficienter probari ex Scripturis, & ideo attulisse quidem eum undecimque rationes & Scripturas, tamen praecipuum fundamentum constituisse in traditione, quam declarabat Ecclesiæ consuetudo, & quam etiam postea declarauit Concilium generale, ut patet tum ex locis citatis, tum ex lib. 2. contra Donatistas, cap. 4. ubi adeo non putabat esse clara testimonia Scripturarum de hac re, ut dicitur: *Nec nos ipsi tale aliquid anderemus afferere, nisi uniuersitas Ecclesiae concordissima auctoritate firmati.* Et magis adhuc pertinet respondendo ad singula loca à Kemnitio notata.

Ad PRIMUM lib. 1. cap. 7. contra Donatistas, respondet mala fide à Kemnitio omissa fuisse verba, quae erant in audio, & coniuncta prima cum postremis. Nam postea quam dixerat Augustinus: *Iam ne videar humanis argumentis agere;* subiunxit, quod omisit Kemnitius: *Quoniam questione huius obscuritas, compulit magnos viros diu fluctuare, donec plenario totius orbis Concilio, quod saluberrime sentiendum erat, remotis dubitationibus firmaretur;* & tunc demum addit: *Ex Euangelio profero certa documenta.*

Dixit ergo Augustinus, non potuisse ex Scripturis finiri quæstionem illam ante Concilium Ecclesiæ plenarium, sed postquam Concilium explicauit dubitationem, & quæstionem totam, iam adferri posse certa documenta Scripturarum. Scripturarum enim explicatae à Concilio, firmiter & certe obabant id, quod antea non firmiter probabant. quod etiam Augustinus esse ostendit locus ex Euangelio, quem adfert B. Augustinus. Adfert enim illud Lucæ 9. *Nolite prohibere; qui enim non est contra vos, pro vobis est.* Quo loco ostendit enim Ecclesiam posse esse aliqua dona Dei, ut erat illud dominum eiicendorum dæmonum; an autem inter illa etiam Baptismus numerandus esset, non potest colligi ex isto loco solo.

Ad SECUNDUM respondeo, locum illum non esse ad propositum; ibi enim Augustinus probat ex Scripturis, non licere rebaptizare, quando quis verum Baptismum semel in Ecclesia Catholica suscepit, non autem probat Baptismum hetericorum esse verum Baptismum, de quo est nostra quæstio.

Docere enim eo loco volebat, posse admitti in Ecclesiam per pœnitentiam eos, qui agnoscebant se malè fecisse rebaptizando Catholicos. Neque aliud Scripturæ testimonium profert, nisi illud Ioan. 13. *Qui lotus est, non indiget & iterum lauet.* Ex quo loco nemo colligeret, Baptismum hæreticorum esse ratum, sed solum (quod Augustinus colligit) post verum Baptismum non esse addendum alium Baptismum, quod nec Donatistæ negassent.

Ad III. IV. V. & VI. dico, Augustinum ibi adferre coniecuturas ex Scripturis, quæ post definitionem Concilij, & exploratam traditionem non scriptam, aliquid valent ad veritatem confirmandam, per se autem non sufficient. Id patet ex verbis Augustini, ubi semper ponit Scripturas post consuetudinem, & Concilium, & vtitur illis verbis; *Accedit huc; Coniscere possumus; Additis etiam Scripturis, &c.*

Ad SEPTIMVM dico, Kemnitium mala fide citasse. Illa enim verba (*Scripturarum sanctorum testimonii plane ostendit*) non referuntur ad superiora, quæ posuit Kemnitius, sed ad sequentia, quæ ille tacuit. Sic enim ait Augustinus: *Plane ostendit multos Pseudochristianos, quamvis non habeant eundem caritatem cum sanctis, sine qua nihil proficiunt quamq[ue] sancti habere potuerint, Baptismum tamen communem habere cum sanctis.* Vbi Augustinus dicit, certum esse ex Scripturis, multos Christianos baptizatos in Ecclesia perdere caritatem, & tamen non perdere Baptismum, id quod etiam Donatistæ concedebant: nō autem dicit, certum esse ex Scripturis, Baptismum datum ab hæreticis esse ratum.

Præterea, etiamsi illa verba referrentur ad superiora, adhuc nihil haberet Kemnitius, nam ibi etiam non dicit Augustinus, certum esse, Baptismum hæreticorum esse ratum, sed dicit certum esse, eum qui verum Christi Baptismum accepit, non debere rebaptizari, quod etiam Donatistæ concedebant: sed postea supererat quæstio, an Baptismus hæreticorum esset verus Christi Baptismus, nec ne.

Ad OCTAVVM dico, ibi Augustinum non probare ex Scripturis sententiam suam, sed referre, qua Scriptura conabantur aduersarij probare contrarium sententiam.

CAPVT

## CAPVT VIII.

*Idem probatur quatuor aliis argumentis.*

**R**AETER communem hunc Patrum consensum id ipsum suadet consensus hæreticorum in traditionibus contemnendis. Ut enim ex communis consensu sanctorum Patrum, omnium etatum recipientium traditiones, colligimus eas esse recipiendas, ex communi consensu hæreticorum, omnium etatum recentientium traditiones, colligimus eas non esse reiiciendas. *Ez Illi simul reijice  
sancte scripturas  
et traditiones  
in eo sensu acceptas* Valentianis, Marcionitis, & similibus testantur Ieronimus & Cyprianus lib.3.cap.2. & Tertullianus de præscriptionibus, quod tradidimus, & nos easdem traditiones Ecclesiæ non scriptas reiicerent.

*mittimus & apostoli p[ro]p[ter]e  
arguo ad blandum  
id p[ro]p[ter]e in scriptura* CYPRIANVS quoq; cum errorem illum de Anabaptismis defendere vellet, non aliter id facere potuit, quam à traditione ad Scripturam prouocando, ut appareat ex epistola eiusdem Cypriani ad Pompeium, & ex altera ad Iubaianum. Quia namque antea Cyprianus traditiones agnoverat, ut supra docidimus, & errorem etiam posteriorem eum corressisse a mortem existimat B. Augustinus in epist.48. ad Vincen-

DO N A T I S T A E quoque semper Scripturas vrgeban. B. Augustinus eis traditiones, & Ecclesiæ consuetudinem ostendit lib. de vnitate Ecclesiæ, cap.19. & alibi.

ARIANO S nullo modo quidquam præter Scripturas misisse, testatur Hilarius, qui in lib.contra Constantium introducit Arianum dicentem: *Nolo verba que non scriptura legi.* Maximinus Arianus apud Augustinum lib.1.contra Maximinum, in principio sic ait: *Si quid de diuinis scripturis protuleris, quod commune est cum omnibus, necesse est ut ad diamus; haec vero voces que extra Scripturam sunt, nullo casu nobis suscipiuntur.* Præterea cum ipse Dominus monachum dicit; *Sine causa colunt me docentes mandata, & ipsa p[ro]pterea hominum.* Idem testatur Epiphanius hæref.69. &c.

AERIANO S quoque traditiones reieciisse scribit Epiphanius hæref.73. Idem de EVNOMIANIS patet ex Basilio, de Spiritu sancto, ca. 27. & 29. Idem de NESTORIO, EUTCHETE, DIOSCORO refert Basilius Ancyranus Episcopus in confessione Catholica, quam recitauit in VII. Synodo ad idem de Apostolicis sui temporis Bernardus hom.66.in C.

tica. Idem de IOANNĒ WICLEFO Thomas Waldensis, lib.2.doct.fidei antiquæ, cap.19. Ab his ergo quasi per manus acceperunt Lutherani dogma suum de traditionib. contemnendis: ut nos à sanctis Patribus nostrum didicimus, de iisdem cum omni honore recipiendis.

HIS ADDERE morem omnium gentium. Nam Iudæos habuisse aliquas traditiones extra Scripturam, docent ORIGENES hom.5.in Numer.& in comment.cap.3.ad Rom. & HILARIVS in Psal.2. necnon ANATOLIVS antiquissimus auctor Christianus apud Eusebium lib.7.hist.cap.28. Et quamquam non desunt aliqui Catholicorum, qui negant ullam fuisse traditionē non scriptam apud Iudæos, tamen non possum illis assentiri, cùm vt suprà docuimus, non omnia sufficienter continetur lex verius scripta, & multo tempore populus ille, etiam post Mosen natum, sine lege scripta vixerit.

DEINDE omnes profanæ Respub. magna ex parte legibus non scriptis reguntur. PERICLES apud Thucydidem partitur ius Athenarum in scriptum, & non scriptum. ARISTOTELES lib.3. Polit.cap.11. partim optimis legibus, partim arbitrio optimi viri ciuitatem regendam esse statuit. & lib.5. de moribus cap.4. iudicem siue arbitrum ius animatum vocat, quod videlicet aliud quoddam præterea exstet ius scriptum, veluti mortuum. Porro Lacedæmoniis LYCVRGV nullam legem scriptam dare voluit, vt ait Plutarchus, sed solis traditionibus viuere, quò essent in agendo, quam in legendō diligenteriores. Idem placuisse CICERO nisi satis appareret ex lib.1. de legibus. Et idem de sapientibus Gallorum scribit Cæsar lib.6.de bello Gallico.

Nobilissimi Philosophorum PYTHAGORAS & SOCRADES, cùm plurima docuerint, nihil tamen scripserunt, vt beatus Augustinus docet lib.1.de consensu Euang.ca.7.nisi quod Socrates fabulas ab Æsopo scriptas versibus prosequutus est. DENIQUE in iure ciuili leg. diurna. ff. de legibus, & in iure canonico dist.1.can.consuetudo, eadem tribuitur auctoritas legi scriptæ, & consuetudini non scriptæ. Itaque natura ipsa quodammodo clamare videtur traditiones non scriptas, vel necessarias, vel certè utilissimas esse.

ACCEDAT Ecclesiæ Catholice dignitas. Nam vt olim Iudei excellebant omnibus nationibus, quia credita erant illis

eloquia Dei, ut dicitur Rom. 3. ita nunc præstat Ecclesia Christi omnibus sectis, quod ipsa sola, quippe quæ sponsa Christi est, nouerit omnia mysteria veræ religionis, & conscientia fidicretorum sponsi, & propterea appelletur columna, & firmamentum veritatis. I. Tim. 3. At si omnia essent scripta, & apertissimè, ut hæretici dicunt, nullum esset priuilegium Ecclesie. Nam nihil minus scirent hæretici, & pagani, & Iudæi de mysteriis fidei nostræ, quam nos ipsi, atq; antisitites nostris, cum neque esset verum, quod ait Irenæus lib. 3. cap. 4. in solam Ecclesiam tanquam in depositarium diues, repositam ab apostolis scientiam rerum diuinarum.

ACCEDAT postremò dignitas posteriorum multorum quæ silentium requirunt, nec decet, ut in Scripturis, que mundo leguntur, explicitur. Si enim ad videnda tremenda mysteria Missæ non licet admittere viros non baptizatos, quomodo licebit eis eadem scripta tradere? Hinc Dominus seorsim discipulis interpretabatur parabolas, quas populo loquutus erat, Luc. 8. & Apostolus ait I. Corinth. 2. Sapientiam loquimur inter perfectos. Et passim veteres, cum de cramento Eucharistiae loquuntur, dicere solent; Norma deles, norunt initianti. Hanc rationem attingunt Dionysius cap. 1. Eccles. hierarch. Origenes homil. 5. in Numer. Balbus cap. 27. lib. de Spiritu sancto, & Innocentius L. in epist. I.

## CAPVT IX.

*Explicantur regulæ quinque, quibus in cognitionem verarum traditionum denemus.*

**S**EQUITVR nunc ut ostendamus, quibus viis actionibus in dagandum sit, quæ sint veræ ac genuinæ Apostolorum traditiones.

PRIMA igitur regula est, Quando vniuersi Ecclesia aliquid tanquam fidei dogma amplectitur, quod non inuenitur in diuinis literis, necesse est dicere, ex Apostolorum traditione id haberi. Ratio huius est, quia cum Ecclesia vniuersa errare non possit, cum sit columna, & firmamentum

veritatis, i. Tim. 3. & cùm de ea dictum sit à Domino, Matth. 16. *Porta inferi non praualebunt aduersus eam:* certè quod Ecclesia de fide esse credit, sine dubio est de fide. at nihil est de fide nisi quod Deus per Apostolos, aut Prophetas reuelauit, aut quod euidenter inde deducitur. Non enim nouis reuelationibus nunc regitur Ecclesia, sed in iis permanet quæ tradiderunt illi, qui ministri fuerunt sermonis, & propterea dicitur, Ephel. 2. *Aedificata supra fundamentum Apostolorum & Prophetarum:* Igitur illa omnia, quæ Ecclesia fide tenet, tradita sunt ab Apostolis, aut Prophetis, aut scripto, aut verbo. Talis est perpetua virginitas B. Mariæ, numerus librorum Canonicorum, & similia.

SECUNDA regula est, *Quando vniuersa Ecclesia aliquid seruat, quod nemo constituire potuit, nisi Deus, quod tamen nusquam inuenitur scriptum, necesse est dicere ab ipso Christo, & Apostolis eius traditum.* Ratio est similis superiori. Nam Ecclesia vniuersa non solum non potest errare in credendo, sed nec in operando, ac præsertim in ritu, & cul-<sup>tu diuino</sup> tu diuino: recteque Augustinus epistola 118. docet, *insolentissimæ insaniae esse existimare, non recte fieri quod ab vniuersa Ecclesia fit.* Ergo illa quæ Ecclesia non potest recte servare, nisi à Deo sint instituta, & tamen seruat, necesse est dicere à Deo instituta, etiamsi nusquam id legatur. Tale est Baptisma parvulorum. Erraret enim grauissimè Ecclesia, si sine Dei mandato parvulos, qui actu non credunt, baptizaret. Quocirca Augustinus lib. 10. Gen. cap. 23. *Consuetudo, inquit, matris Ecclesia in baptizandis parvulis, nequaquam spernenda est, neque collo modo superflua deputanda, nec omnino credenda, nisi Apostolica esset traditio.* Tale est etiam, Baptismum hæreticorum esse ratum, & propterea Augustinus semper mandatum non rebaptizandi ab hæreticis baptizatos, ad Apostolorum traditionem reuocat. nec enim potest Ecclesia dare Baptismo auctoritatem, si eam à Christo non habet.

TERTIA regula est, *Id quod in Ecclesia vniuersa, & omnibus retrò temporibus seruatum est, meritò ab Apostolis creditur institutum, etiamsi illud tale sit, ut potuerit ab Ecclesia institui.* Hæc regula est Augustini, lib. 4. contra Donatistas, cap. 24. Exemplo sit ieunium Quadragesimæ: Id enim

*vid. pag. 277.*

292 Cap. IX. De Verbo Dei non scripto. Lib. IV.

poterat ab Ecclesia institui, si Christus, vel Apostoli non instituissent; tamen dicimus & probamus, a Christo vel Apostoli institutum, quia sursum versus ascendentes & quarentes originem huius instituti, non inuenimus nisi tempore Apostolorum; etiam si Calvinus lib. 4. cap. 12. Institut. §. 20. docet Quadragesimam meram superstitionem, & nec a Christi nec ab Apostolis traditam, sed a posterioribus ex ~~zaxo~~ excogitata.

BERNARDVS serm. 3. de Quadragesima: Hactenus  
quit, usque ad non amici unanius soli, nunc (in Quadragesima) usque ad Vesperam nobiscum ieiunabunt pariter laudes, reges & principes, nobiles & ignobiles, clerici & populus simul in unum diues & pauper. Ante Bernardum GRIGORIVS homil. 16. in Euangelia, Quadragesimae meminitationem reddens, cur quadraginta dies ieiunemus. Ante Gregorium LEO in sermonibus 12. de Quadragesima. Ante AVGUSTINVS in epist. 118. & 119. & sermonibus 44. de Quadragesima. Ante eum HIERONYMVS in cap. 9. Matth. 3. cap. Ionæ, & alibi. Paulinus in epist. 6. ad Amandum. Celsostomus homil. 1. in Genes. & alibi. Ante hos AMBROZIUS sermonibus octo de Quadragesima. Epiphanius in compendaria doctrina. Basilius orat. 2. de ieiunio. Nazianzenus in confessione in sanctum Lauacrum, & Cyrillus catechesi 1. Ante ORIGENES homil. 10. in Leniticum: ante eum IRENAEUS apud Eusebium lib. 5. hist. cap. 24. ante eum TELEPHORUS Papa in epist. decretali: ante eum IGNATIUS in epist. ad Philippenses, & CLEMENS lib. 5. constit. cap. 13. & can. 43. apostolorum.

Pari ratione CALVINVS lib. 4. cap. 19. Institut. §. 24. dicti ordines minores esse inuentum nouitium, de quo neque legitur, nisi apud ineptos rabulas, Sorbonistas, & canonistas. At nos ostendimus ex regula posita, esse Apostolica traditionis. Nam ante omnes Sorbonistas, & canonistas fuit IERONIMVS, qui lib. 7. etymol. cap. 12. enumerat singulos ordines, & rationes nominum exponit. Ante Isidorum fuit Concil. Catthagin. IV. in quo a cap. 1. usque ad 10. traditur, quo ritu continentur Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Acolyti, Lectores, Exorcistæ, Ostiarij. Et ante hoc Concilium fuit HIERONYMVS, qui in cap. 2. ad Titum enumerat ordinem

omnes, præter Acolythus, quorum meminit in epistola ad Nepotianum de vita clericorum.

Ante Hieronymum fuit Concilium Laodicenum, in cuius c. 24. nominantur omnes minores ordines. ante quod Concilium CORNELIVS Papa in epist. ad Fabium Antiochenum, ut est apud Eusebium lib. 6. historiæ, cap. 33. afferit, in Ecclesia Romana suo tempore fuisse præter Episcopum, Presbyteros XLVI. Diaconos septem, Subdiaconos septem, Acolythus XLII. Exorcistas cum Lectoribus & Hostiariis LII. Sed & ante Cornelium Ignatius salutat nominatim omnes ordines in epist. ad Antiochenses.

QVARTA regula est, Cùm omnes Doctores Ecclesiæ com-  
muni consensu docent, aliquid ex Apostolica traditione de-  
scendere, siue in Concilio generali congregati, siue scribentes  
seorsim in libris, illud credendum est, Apostolicam esse tradi-  
tionem. Ratio est huius regulæ, quia si omnes Doctores Ec-  
clesiæ, cùm in aliqua sententia conueniunt, errare possent, to-  
ta Ecclesia erraret, quippe quæ Doctores suos sequi tenetur,  
& sequitur. Exemplum primi est, imaginum veneratio: quam  
esse ex Apostolica traditione, afferuerunt Doctores Ecclesiæ  
congregati in Concilio Nicæno II. generali, act. vlt. Exem-  
plum secundi vix inuenitur, si debeant omnes penitus Patres  
qui scripserunt, expressè aliquid dicere: tamen videtur suffi-  
cere, si aliquot Patres magni nominis expressè id afferant, &  
ceteri non contradicant, cùm tamen eius rei meminerint;  
tunc enim illa esse omnium sententia non temerè dici pote-  
rit. quando enim in re graui aliquis veterum errauit, semper  
multi inueniuntur qui contradicunt.

Hac regula probamus, Apostolicam traditionem esse, ri-  
tus qui seruantur in Baptismo; quod nimis qui baptiza-  
tur, baptizetur aqua prius à sacerdore benedicta; quod iu-  
beatur abrenunciare Satanæ, & pompis eius, quod signetur  
signo Crucis, quod vngatur oleo benedicto, &c. Id enim di-  
serit afferunt BASILIUS de Spiritu sancto, cap. 27. TER-  
TULLIANVS de corona militis, & alij quidam. nemo autem  
vñquam contradixit, cùm nullus ferè sit veterum, qui non  
meminerit harum cæmoniarum tanquam in Ecclesia ab  
omnibus receptarum. PARI ratione Quadragesimam esse  
diuinam, vel Apostolicam traditionem, possemus etiam hac

294 Cap. X. De Verbo Dei non scripto. Lib. IV.

regula firmiter probare, quia disertè id asserunt Irenæus, Epi-  
phanius, Hieronymus, Ambrosius, Leo, & nullus contradic-  
cit, cùm tamen omnes huius observationis meminerint.

QVINTA regula est, Id sine dubio credendum esse etiam  
stolica traditione descendere, quod pro tali habetur in  
Ecclesiis, ubi est integra & continuata successio ab Aposto-  
lis. Hanc regulam tradit IRENÆVS lib. 3. cap. 3. & TERTIUS  
LIANVS lib. de præscript. Ratio regulæ est, quia Apostoli  
diderunt successoribus suis cum officio Episcopatus, em-  
doctrinam religionis.

Si ergo in aliqua Ecclesia ascendendo per Episcopos, ibi  
inuicem succedentes, perueniamus ad Apostolum aliquem  
& non possit ostendi, quod ullus eorum Episcoporum intro-  
duxerit nouam doctrinam, certi sumus, ibi conseruari Ap-  
ostolicas traditiones. Et quidem olim inueniebatur suc-  
cessionis interrupta, non solum Romæ, sed etiam Ephesi, Cor-  
inthi, Antiochiae, Alexandriæ, Hierosolymæ, & alibi: ap-  
perte Tertullianus remittit homines ad quamlibet ex Ap-  
ostolicis Ecclesiis, ut ibi inueniant Apostolicas traditiones.  
THEODOSIVS L. cunctos populos. C. de summa Trinitate  
& fide Catholica, iubet omnes seruare eam fidem, quam pri-  
dicabant eo tempore Damasus Romæ, & Petrus Alexander  
duo Pontifices præcipuarum Apostolicarum Ecclesiarum. Nunc  
defecit certa successio in omnibus Ecclesiis Apostolicis,  
præterquam in Romana, & ideo ex testimonio humilius  
Ecclesiæ, summi potest certum argumentum ad probandas  
Apostolicas traditiones; ac tum potissimum, cùm doctrina,  
vel ritus earum Ecclesiarum à doctrina, & ritibus Ecclesiarum  
Romana dissentient.

C A P V T X.

Soluuntur obiectiones aduersariorum, quæ  
Scripturis petuntur.

Obiectionis 50.  
1510



ESTAT ultima pars questionis, in qua argumenta  
aduersariorum exponenda, & soluenda sunt. Tri-  
sunt genera argumentorum, quorum Primum  
Scripturis, Secundum à Patribus, Tertium à re-

tionibus, sumunt. E Scripturis primò proponunt eas, quæ iubent nihil debere addi verbo Dei. Secundò illas, quæ expressè docent Scripturas esse sufficientes, & continere omnia necessaria. Tertiò illas, quæ apertè damnant traditiones.

*Tre loci.*

PRIMVM igitur argumentum ex tribus locis constat. Deut.  
4. & 12. Non addetis ad verbum, quod ego præcipio vobis, nec auferetis ex eo. Apoc. vi. Si quis apposuerit ad hac, &c. Gal. i.  
Sed licet nos, aut Angelus de cœlo euangelizet vobis, praterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Vbi notar Kemnitius, non esse dictum, contra, sed, prater. Et ne dicamus loqui Paulum de verbo tam scripto, quām non scripto, adducit AVGVSTINVM sic exponentem lib. 3. contraliteras Petiliani, cap. 6. Si quis sine de Christo, sine de eius Ecclesia, siue de quacunque aliare, qua pertinet ad fidem, vitamq; nostram, non dicam, si nos, sed, quod Paulus adiecit, si Angelus de cœlo vobis annunciauerit, praterquam quod in Scripturis legalibus, & Euangelicis accepistis, anathema sit. Similia habet Basilius in summa moralium, summa 72. cap. 1.

Ad PRIMVM respondeo, PRIMO, ibi non agi de verbo scripto, sed tradito viua voce: nam non ait, ad verbum, quod scripsi, sed, quod ego præcipio. SECUNDO dico, veram expositionem eius loci esse, quod Deus velit integrè, & perfectè seruari mandata, ut ipse præcepit, & nullo modo ea depravari falsa interpretatione. Itaque non vult dicere, non seruabitis aliud, quām id, quod nūc præcipio, sed in hoc quod præcipio, nihil mutabitis addendo, vel minuendo, sed integrè facietis, ut iubeo, & non aliter. Quod idem solet Scriptura significare illis verbis: Non declinabis ad dexteram, neq; ad sinistram. Et quod hoc sit verum, patet, quia alioqui peccassent Prophetæ & Apostoli, qui tam multa postea addiderunt.

Respondent Brentius, Kemnitius, Caluinus, Prophetas non addidisse quidquam ad legem, quantum ad doctrinam attinet, sed tantum vaticinia quædam de futuris scripsisse, & legis doctrinam explicauisse. Testamentum quoque nouum non esse additionem ad verus, sed explicationem, cum Apostolus ad Roman. 1. dicat, Euangelium promissum à Deo per Prophetas in Scripturis sanctis. Et Actorum 15. non sint ausi Apostoli in Concilio aliquid decernere sine testimonio Scripturæ.

AT contrà, nam hoc modo etiam traditiones non sunt additiones, sed explications. Nam in lege Mosis nō continetur Prophetarum scripta, neq; in lege & Prophetis continetur Testamentum nouum, nisi in vniuersali, & quodammodo virtute, sicut tota arbor cōtinetur in semine. Habemus enim in lege Deuter.18. *Prophetam suscitabit tibi Deus, &c. illa audies.* Ibi autem continetur in genere, quidquid Christus fecit & dixit: at in particulari tamen quod Christus debet prædicare Trinitatem personarum in Deo, instituere Sacra menta, facere talia miracula, &c. ibi non habetur.

Quod verò allegant ex Acto.15. contra ipsos est. Nam Iacobus in eo Concilio probauit ex Scripturis, Ecclesiasticandam ex gentibus: tamen decretum Concilij nusquam inuenitur in Scripturis Testamenti veteris. Decreuerimus enim, vt gentes non seruent legalia, excepta tamen abstinentia à sanguine, & suffocato, cuius decreti secunda pars quam in Testamento veteri legitur. Vbi enim, quæfodo Propheta prædictis, Messiae temporibus prohibenda esse focata, & sanguinem?

Sic etiam quia scriptum est, 2. Thess. 2. *Tenete traditiones quas accepistis, siue per sermonem, siue per epistolam. Et 10. Qui vos audit, me audit.* Et Matth.18. *Si Ecclesia non dicerit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* Idcirco nos abstinamus, traditiones esse quodam modo explications veriscripti, non quod nudam contineant eius expositionem, sed quia omnes traditiones, & Ecclesiæ decreta continentur in Scripturis in vniuersali: sed in particulari non continentur, nec debent contineri. Quare AVGUSTINUS li. I. contra Celsionum cap.33 sic ait: *Quamvis certum de Scripturis non preferatur exemplum, tamen earundem Scripturarum a nobis tenetur Veritas, cum id facimus, quod vniuersa placet Ecclesia, quam ipsarum Scripturarum commendat auctoritas.*

Ad SECUNDUM, certum est, Ioannem ibi prohibet corruptionem libri illius, non autem ne alij libri scribantur, pro alijs dogmata tradantur, alioqui ipse secum pugnâsseret, sicut iuxta Kemnitium in examine pag. 202. scripsit Euangelium post Apocalypsim.

Ad TERTIVM, quo maximè Brentius & Kemnitius contentur, duplex solutio est, & vtraque solida. PRIOR, quod Apol-

Apostolus non loquatur de solo verbo scripto, sed de omni verbo, siue scripto, siue tradito. Non enim dicit, si quis euangelizauerit præter id quod scripsimus, sed præter id quod euangelizauimus. Neque obstant illa verba August. vel Basilij: illi enim non exponunt ex professio hunc locum, sed probant ex hoc loco, non licere quidquam asserere contrarium Scripturis: quod verissimum est. Cùm enim Paulus loquatur in genere de prædicatione Apostolica, & illa partim sit scripta, partim non scripta; possumus inde rectè probare, non licere aliquid asserere contra scriptam prædicationem Apostolorum. Ex vniuersalibus enim negatione rectè ducitur argumentum ad negationem particularis: non tamen è contrario. Et similiter possumus ex hoc verbo Pauli argumentari contra eos, qui euangelizant contra traditiones Ecclesiæ iam receperas, etiam si ex Scripturis videantur euangelizare, ut pulchre docet ATHANASIVS in libro de incarnatione Verbi, & CYRILLVS Athanasium citans libro de recta fide ad reginas nō procul ab initio.

ALTERA solutio est, quod per illud (*præter*) Apostolus intelligat contra: & proinde non prohibeat noua dogmata, & præcepta, modò non sint contraria iam traditis; sed prohibeat dogmata, & præcepta contraria, & aliena. Id patet PRIMO, quia Apostolus ipse multa alia postea docuit: & post hanc epistolam scripsit Ioan. Apocalyp. & Euangeliū suū. SECUNDO, ex proposito Apostoli, agit enim contra eos, qui docebant seruanda esse legalia, cùm ipse docuisset non esse seruāda. Igitur cùm dicit, *præter*, intelligit contra. TERTIO, ex alio loco, ubi Apostolus sic vtitur voce, *præter*. Nam Rom. vlt. Obseruate, inquit, eos, qui dissensiones, & offendicula præter doctrinam, quam accepistis, faciunt. Quo loco adeò claram est illud, *præter*, significare contra, ut Erasmus verterit contrà. In vtroque autem loco eadem est vox Græca *παρεγγέλλειν*. QUARTO, ex Patrum expositione. S. Ambrosius exponit: Si contrā. S. Hieronymus: Si aliter. Chrysostomus, OEcumenius, & Theophylactus dicunt, Apostolum non dixisse, si contraria, sed si *præterquam quod*, scilicet vt indicaret, non solum eos anathematizari, qui aperte contraria toti doctrinæ docent, sed etiam eos, qui quomodounque siue aperte, siue oblique quidlibet labefactant ex doctrina tradita.

S. BASILIVS summa morali 72. cap.1. (quem locum pro se citauerat Kemnitius) docet ex hoc loco haberi, eos recipiendos, qui consona Scripturis tradunt: eos reiiciendos, qui aliena. Deniq; S.AVG VSTINVS lib.17. contra Faustum, cap. exponit, contra & tract.98. in Ioan. sic loquitur: Non ait, plu quam accepistis, sed praterquam quod accepistis. Nam si illud diceret, sibi ipsi praiudicaret, qui cupiebat venire ad Thessalonicenses, Et suppleret, qua illorum fidei defuerunt. Sed quod supplet, quod minus erat addit, non quod inerat tollit. Quia autem pratergreditur regulam fidei, non accedit in via, sed cedit de via, &c.

Argumentum SECUNDVM sumunt ab iis locis, quidetur indicare Scripturā sufficienter omnia continere, que duo sunt. Primus Ioan. 20. Multa quidem & alias signa fuit Iesus, qua nō sunt scripta in libro hoc; hac autem scripta sunt. Et credatis quod Iesus est filius Dei, & Et credentes vitam beatam in nomine eius. Vbi Ioan. indicat, se scripsisse, non quidem omnia, sed ea quae sufficiebant. Si enim possumus vivere habere per ea, quae scripta sunt, quid amplius querimus?

Confirmat KEMNITIUS sex tribus testimoniiis veterum AVG VSTINVS tract.49. in Ioan. Sanctus Euangeliista testatur, inquit, multa Dominum Christum & dixisse, & fecisse, quae scripta non sunt. Electa sunt autem quae scriberentur, quae saluti credentium sufficere videbantur. Idem August. lib. de consensu Euangeli. cap.vlt. Quidquid, inquit, Christus de factis & dictis nos legere voluit, hoc scribendum Apostoli tamquam suis manibus imperauit. CYRILLVS lib.12. in Ioan. cap.vlt. Non omnia, inquit, quae Dominus fecit, cōscripta sunt, sed quae scribentes tam ad mores, quam ad dogmata putarunt sufficere, Et recta fide, & operibus, ac virtute rutilantes adegnum cœlorum perueniamus.

Secundus locus est, 2. Timoth.3. Omnis Scriptura diuinus inspirata & utilis est ad docendum, ad arguendum, ad impendiendum, ad erudiēdum in iustitia, & perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus. Qui locus est Achilles, Bratij & Kemnitij. Sic autem explicatur à KEMNITIO. Illud, omnis Scriptura, nō significat quemlibet librum sacrum, sed totum corpus simul librorum canoniconum. Nam quod licet quitur, utilis est ad docendum, arguendum, &c. non potest conu-

conuenire vni alicui libro, sed solùm toti Scripturæ simul. Il-  
lud autem, *Scriptis est*, non significat esse utilem Scripturam eo  
modo, quo utile distinguitur à necessario, & sufficienti, sed  
significat Scripturam esse factam tanquam medium ad perfici-  
endum hominem Dei: quasi diceret Paulus, Scriptura hunc  
habet usum, ad hoc facta est, ad hoc dirigitur; quomodo dicimus, cibum esse utilem ad alendum hominem: sine quo tam  
men vivere non potest.

Illud verò, *ad docendum, arguendum, &c.* explicat suffici-  
entiam Scripturæ. Quatuor enim solùm sunt necessaria homini Dei, id est, doctori Christiano. Primo, ut possit docere  
doctrinam fidei. Secundo, ut possit refellere errores contra fidem. Tertio, ut possit docere doctrinam morum. Quartò,  
ut possit corriger errantes circa mores. hac autem omnia  
præstat Scriptura. Seruit enim ad docendum, id est, dogmata  
fidei: ad arguendum, id est, ad refutandos errantes de fide: ad  
erudiendum in iustitia, id est, ad docenda præcepta morum:  
ad corripiendum, id est, ad corrigendos errantes in moribus.  
ex quo concludit Paulus, hominem Scripturis instructum  
esse perfectum, & aptum ad omne opus bonum.

Respondeo ad PRIMVM, Ioannem in eo loco tantum lo-  
qui de miraculis Christi, ac dicere se scripsisse tantum aliqua  
miracula, non omnia, quia illa sufficiebant ad persuadendum  
mundo, Christum esse filium Dei. sic enim ait: *Multa quidem  
alia signa fecit Iesus in cōspectu discipulorum suorum, &c.*  
Ineptè autem Kemnitius, quæ de solis miraculis dicuntur,  
transfert ad omnia dogmata fidei, & morum præcepta. Præ-  
terea, Ioannes non loquitur, nisi de rebus à se scriptis, ergo  
si illæ sufficiunt, superflua erunt omnes aliæ Scripturæ. RE-  
SPONDET Kemnitius, Ioannem loqui de tota Scriptura. At  
refellit hoc mendacium Ioannes, qui ait: *Multa quidem  
alia signa fecit Iesus, quæ non sunt scripta in libro hoc.* Quod  
verò additur, *hac autem scripta sunt, &c.* non significat signa  
sola sufficere nobis ad salutem, sed illa ad hoc referri, & ordinari,  
& esse unum ex mediis requisitis ad nostram salutem, etiam si solùm non sufficiat.

Ad illa loca Augustin. & Cyrilli dico, eos Patres de solis di-  
ctis, & factis Christi loqui: ac propterea dicere eos voluisse,  
scripta esse sufficienter, non omnia absolute, sed omnia dicta  
& facta

& facta Christi. Præter quæ dicta & facta, multa sunt alia cœssaria, alioqui omnes historiæ, & documenta Testamenti veteris, & ipsa Acta Apostolorum, & epistolæ Petri, Pauli, Iohannis, Iacobi, & Iudæ superuacanea essent. Neq; hoc pugnat cum eo, quod suprà diximus, Scripturas non fuisse absoluæ necessarias, et si enim necessaria est cognitio multarum quærum, quas Christus & Apostoli dixerunt, aut fecerunt, ea men cognitio, etiam sine Scripturis, sola traditione habere potuisset, quamquam utileissimum fuisse, ut præcipua capi scriberentur, nullo modo negandum sit.

Adde, quod sine dubio Patres illi, ex dictis & factis Christi non intelligunt esse scripta sufficienter omnia necessariæ solutè, sed esse scripta sufficienter ea, quæ Apostoli scribenda esse putauerunt. Cùm enim quædam scribenda essent, quædam sine scripto tradenda, ac præcipuè interpretatio, arcu intelligentia Scripturarum: in libris sacris continentur sufficienter omnia, quæ scriptis mandanda erant, sive (vt Augustinus loquitur) quæ Christus legi voluit. Alia enim non in diuinis literis, sed ab Ecclesia accipi voluit, quæ tamen etiam modo in Euangeliō continentur, non quidem in particulari, sed in vniuersali, quia Euangeliū monet, vt debus dubiis Ecclesiam consulamus.

Ad ALTERVM locum ex Paulo, potest responderi consti modo, quod nimirum Scriptura sufficienter instruat, & perficiat hominem Dei, quia multa expressè continet; & quæ continet, ostendit, unde sint petenda. Deinde dico, Paulum eo loco ne hanc quidem sufficientiam Scripturæ tribuerit quod ex duobus colligitur. PRIMO ex illo, *Omnis Scriptura*. Secundo ex illo, *Vtiles es tu*. Nam cùm dicit omnis Scriptura non solum toti corpori Scripturarum, sed etiam singulis libris tribuit eam laudem, quod utiles sint ad docendum, agendum, &c. & tamen satetur Kemnitius, non sufficere quælibet librum sacram.

Quod autem ita sit, patet PRIMO ex ipso modo loquendi. Nam iudicio omnium Latinè scientium, quod dicitur de omni Scriptura diuinitus inspirata, dicitur de singulis libris qui sunt diuinitus inspirati. SECUNDO ex eo, quod cùm hac epistola scriberetur, nondum existabat Apocalypsis, nec Euangeliū Ioan. & fortè aliud decretat ex corpore Scripturarum.

tarum, non igitur loquitur de toto & solo corpore Scripturarum. TERTIO ex Apostoli ratiocinatione: nam ex hoc principio vniuersali volebat concludere in particulari, Scripturam Testamenti veteris, quia diuinitus inspirata erat, utilem fuisse ad docendum, arguendum, &c. Sic enim ait: *Ab infanti a sacras literas nostis* (id est, Testamentum vetus; nam cum esset infans Timotheus, nondum exstabat Testamentum novum, ut patet, & aduersarij admittunt) *qua te possunt instruere ad salutem per fidem, qua est in Christo Iesu.* Vbi Apostolus paucis verbis tribuit Scripturæ Testamenti veteris id totum, quod paulò post multis verbis tribuit omni Scripturæ. Et ne Timotheus de eo dubitaret, probat Apostolus, subiungens: *Omnis Scriptura diuinitus inspirata,* &c.

Neq; obstat quod Kemnitius obiicit, non inueniri in quolibet libro has omnes utilitates: nam falsum est non inueniri. Nulla est enim pars Scripturæ breuior epistola secunda Ioannis, & tamen in ea videmus prædicari Christum esse verum Dei filium, quod est dogma fidei. Item videmus prædicari, ut diligamus alterutrum, quæ est doctrina morum. Præterea videmus apertè in ea scribi, esse Antichristos eos, qui dicunt Christum non venisse in carne, quod pertinet ad hæreticos refellendos. Postremò videmus reprehendi eos, qui dicunt hæreticis Aue, quod ad correctionem morum pertinet.

Iam verò illud (*Vtilis est*) quantumuis à Kemnitio torqueatur, nunquam tamē significabit, sufficiens est. Ipse enim vñcunque probat, non deduci ex ea voce, quod Scriptura non sit sufficiens: sed nec deducitur, quod sit sufficiens, quod ei probandum erat. Siue enim dicas, Scriptura vtilis ad hoc, siue hunc habet usum, siue ad hoc refertur, & ordinatur, siue quidlibet aliud simile, nunquam tamen significabis eam solam sufficere. Sicut etiam qui dicit, cibus vtilis ad nutriendum hominem, dicit quidem cibum ad hoc esse institutum, ut nutrit, sed non dicit sufficere solum cibum: nam si calor naturalis deficiat, aut aliquod instrumentum corporis ad nutritionem necessarium, cibus non nutrit. Itaque Apostolus nō dicit, solam Scripturā sufficere, ad docendum, arguendum, &c. & proinde ad hominem perficiendum & absoluendum: sed tamen ad hæc omnia prodeſſe, & iuare.

Et

Et quamvis ipse idem Apostolus non dicat non sufficere tamen id colligimus ex aliis eius locis: ut ex illo 1. Corinth. Cetera cum venero, disponam. Et 2. Thessal. 2. Tenete traditiones sive per sermonem, sive per epistolam, &c. Ex hoc etiam loco, licet non colligatur Paulum dixisse, Scripturam non sufficere; colligitur tamen euidenter eum non dixisse, Scripturam solum sufficere, quia ipse tribuit has laudes cuiuslibet operi canonico, & scimus ex confessione etiam aduersarii non sufficere quodlibet opus canonicum, quia tunc aliquid sent superflua.

Argumentum TERTIVM ex locis in quibus damnantur traditiones: Isaiae 29. In vanum colunt me docentes manus & doctrinas hominum. Matth. 15. Irritum fecistis mandatus Dei propter traditionem vestram. Galat. 1. AEmulator exiles paternarum mearum traditionum. Colos. 2. Videtene quos decipiatis per Philosophiam, & inanem fallaciam secundum traditionem hominum. 1. Timoth. 1. Ne intendas fabulas iadascis, &c. 1. Pet. 1. Redempti estis de vanâ vestra conuersatione paterna traditionis. Hic damnantur traditiones, quas homines iactabant se per manus accepisse, à Mose, & Prophetis, & go similiiter damnatae esse intelliguntur traditiones, quas dicimus à Christo & Apostolis ad nos deuenisse per manus Patrum.

RESPONDEO, Christum & Apostolos non reprehendunt traditiones, quas acceperant Iudei à Mose & Prophetis quorum una erat de ipsis libris canoniciis, qui essent veri, & qui essent, sed traditiones quas acceperant à quibusdam recentioribus, quarum aliquæ inanes, aliquæ perniciose erant, & contra Scripturas. Nam nec Christus aut Apostoli inquam, vocant eas traditiones Mosis, & Prophetarum: & aperte dicunt se loqui de illis, quæ cum Scripturis pugnant. Ex parte Patres veteres explicuerunt disertè quis fuerit auctoritatum, quas Christus & Apostoli reprehendunt.

IRENAEVS lib. 4. cap. 25. & 26. disputat contra veternos hereticos, qui putabant nomine traditionum à Christo & Apostolis reprehensarum, intelligi legem Mosis, & docet, non Mosis legem, sed recentiorum seniorum traditiones legendas corruptentes, à Christo & Apostolis reprehendi. EPIPHANIUS in hæresi Ptolomæi, docet traditiones Iudæorum fuisse quæ

se quatuor expositiones librorum sacrorum. Primam Mosis,  
& eam non reprehendi. Secundam R. Akibam. Tertiam R. Ju-  
da. Et quartam filiorum Asamonæi, atq; has esse, quæ repre-  
henduntur à Domino.

HIERONYMVS in caput 8. Isaiæ, & in cap. 3. epist. ad Ti-  
tum, & in epist. ad Algasiam, quæst. 10. docet traditiones Iu-  
daicas, quas Dominus reprehendit, initium habuisse à Sam-  
mai, Killel, Achiba, & quibusdam aliis, qui paulò ante ortum  
Saluatoris exstiterant, & legem non tam exposuerant, quæ  
corruerant; quas traditiones ipsi *dei περιώσεις* vocat. De qui-  
bus exstat in iure ciuili constitutio quædam Iustiniani, quæ  
est 146. nouel. in hæc verba: *Quæ deuterosis, quasi secundaria  
traditio ab ipsis dicitur, in s̄oniuersum interdicimus, Et quæ  
sacris libris comprehensa non sit, neq; desuper tradita per Pro-  
phetas, sed excerpta quædam virorum continet, qui terrena  
dunt axat loquuntur, nec quidquid diuinis in se habeant nu-  
minis.* Porrò ex his fontibus descenderunt fabulæ, quæ nunc  
sunt in Talmud, & in omnibus libris ferè Rabinorum. Sed  
nihil hæc ad traditiones nostras, quæ Christum & Apostolos  
auctores habent, & Scripturis diuinis consonæ sunt.

## CAPVT XI.

### Soluuntur obiectiones ex Patribus.

**N**UNC ad ea testimonia, quæ ex Patribus adferunt,  
respondendum est. KEMNITIVS igitur primò  
producit IRENÆVM lib. 3. cap. 1. vbi sic loquitur:  
*Non enim per alios, inquit, dispositionem salutis  
cognoscimus, quæm per eos, per quos Euangelium peruenit ad  
nos. Quod quidem tunc praconiauerunt, postea vero per Dei  
voluntatem in Scripturis nobis tradiderunt, fundamentum  
& columnam fidei nostra futurum. Eadē igitur, inquit Kem-  
nitius, scripserunt omnia Apostoli, quæ prædicarunt viua  
voce.*

RESPONDEO, Irenæum non dicere nihil aliud Aposto-  
los prædicauisse, quæm quod scripserunt: sed solum scripsisse  
Euangelium, quod antea prædicauerant, quod est verum, &  
non

non contra nos. Sed etiamsi diceret Irenæus Apostolos omnia scripsisse, quæ prædicauerunt, nihil diceret aduersus sententiam nostram. Sunt enim duo diligenter notanda, tun ad hunc locum Irenæi, tum ad alia multa aliorum veterum intelligenda.

**P R I M U M** est, quædam in doctrina Christiana tam fiduciam morum, esse simpliciter omnibus necessaria ad fidem, qualis est notitia articulorum Symboli Apostolici, cognitio decem præceptorum, & nonnullorum Sacramentorum. Cetera non ita necessaria sunt, ut sine eorum explicita notitia, & fide, & professione homo saluari non possit, dò promptam habeat voluntatem ea suscipiendi, & credendi, quando sibi fuerint legitimè per Ecclesiam proposita.

Hæc distinctio ex eo colligitur, quod sine notitia, & mysteriorum primi genetis, nemo adultus admittitur ad baptismum: sine notitia autem, & fide saltem explicita posteriorum, ordinariè admittuntur. Act. 2. post unum Pentecostenem, quo docuerat præcipua capita fidei de Christo baptizati sunt uno die homines ad tria millia. qui sine dubio hil aliud nouerant, nisi illa necessaria, & ideo subditur, quod post Baptismum erant perseverantes in doctrina Apostolorum, id est, discebant, quæ nondum audierant de mysteriis Christianis. Sic Paulus cum Thessalonicenses in numero ceterorum haberet, & fidem atque caritatem eorum minus dubius extolleret, tamen 1. Thessal. 3. dicit: *Orantes, ut vides mus faciem vestram, & compleamus, quæ desunt fides vestra.*

**N O T A S E C V N D O**, ea quæ sunt simpliciter necessaria apostolos consueuisse omnibus prædicare; aliorum autem omnia omnibus, sed quædam omnibus, quæ nimis omnibus utilia erant, quædam solis Prælatis, Episcopis, & Presbyteris, ut de ratione gubernandæ Ecclesiæ, de Sacramentis administrandis, de refellendis hæreticis, &c. sicut enim modò alia disputantur in scholis inter doctos, alia explicantur in concione populari. Sic Act. 20. Apostolus leorim intruxit Episcopos Asiae. Sic 1. Corinth. 2. sapientiam loquitur in perfectos. Sic 2. Timoth. 2. *Hæc, inquit, commendafidelibus hominibus, qui idonei erunt & alios docere.* Sic IRENAEUS lib. 4. cap. 43. dicit Apostolos cum Episcopatu tradidisse successoribus charisma scientiæ.

His notatis, dico, illa omnia scripta esse ab Apostolis quæ sunt omnibus necessaria. & quæ ipsi palam omnibus vulgo prædicauerant: alia autem non omnia scripta esse. Cùm igitur I R E N A E V S ait, Apostolos scripsisse quæ prædicauerant in mundo, verum est, & non contra traditiones, quia non prædicauerunt populis omnia, sed solum ea quæ illis necessaria, vel utilia erant, cetera seorsim perfectioribus tradiderunt.

S E C U N D O profert O R I G E N E M , in cap 3. ad Rom. in Matth. homil. 25. in Ezechiel. homil. 7. in Hierem. homil. 1. vbi dicit, oportere nos de rebus diuinis non loqui ex proprio sensu, sed omnia confirmare Scripturæ testimoniis. Necesse nobis est, inquit, Scripturas sanctas in testimonium vocare. Sensus quippe nostri, & enarrationes sine his testibus non habent fidem. R E S P O N D E O , Loquitur Origenes de obscurissimi quæstionibus, quales ut plurimum non sunt illæ, quæ testimonium habent traditionis in tota Ecclesia receptæ. Alioqui enim disertè afferit Origenes homil. 5. in Numeros, plura in Ecclesia seruari, & ab omnibus necessariò seruanda esse, cùm nulla exstant de illis testimonia.

T E R T I O producit in testem C O N S T A N T I N U M Imperatorem, qui in Concilio Nicæno, teste Theodoreto lib. 1. cap. 7. sic ait: Euangelici, & Apostolicilibri, & Antiquorum Prophetarum oracula plane instruunt nos quid de rebus diuinis sentiendum sit. Proinde hostili posita discordia, ex verbis diuinis inspiratis sumamus questionum explicaciones. R E S P O N D E O , non esse hoc testimonium tanti faciendum, quāti Caluinus & Kemnitius illud faciunt. Erat enim Constantinus Magnus Imperator, sed non magnus Ecclesiæ doctor, præsertim cùm secundum opinionem nouorum hæreticorū, & antiquorum Arianorum; Constantinus eo tempore nondum fuerit baptizatus, & proinde non nouerit arcana religionis.

Sed admissa auctoritate Constantini, dico eorum omnium dogmatum, quæ ad naturam Dei pertinent, existare in Scripturis testimonia, & posse nos circa ea dogmata plenè, & plane instrui ex Scripturis, si eas rectè intelligamus: verum tamē sensum Scripturarum pendere ex traditione Ecclesiæ nō scripta. Quocirca Theodoreto, qui lib. 1. cap. 7. narrauerat hanc orationem Constantini, idem cap. 8. refert prolatas fuisse v-

trinque Scripturas, & cùm ex iis non conuincerentur Anim  
quod easdem Scripturas aliter exponerent, quām Cath  
lici, damnatos eos fuisse ex sermonibus non scriptis, pte  
men intellectis: cui damnationi Constantimum assentim  
se, nemo vñquam dubitauit.

Profert QVARTO ATHANASIVM, qui in libro co  
Gentes, siue contra idola, in ipso initio: *Sufficiunt, in qua  
santa ac diuinatus inspiratae Scripture ad omnem instruc  
tionem veritatis. RESPONDE O, illud, (omnem) de suo ad  
cisse Kemnitium: nam Athanasius non habet, nisi ad ven  
tis indicationem. Loquitur enim ibi nō de omnibus dogma  
tibus, sed solūm de duobus, quæ sunt argumenta duorum  
brorū, quos ad Macharium scribit; videlicet, quod idola  
sint Dei, & quod Christus sit verus Deus, & similiter horum  
quæ duo habent in Scripturis expressa testimonia. Prout  
Athanasius ibidem addit. Scripturas quidem sufficere ad  
dicationem veritatis horum duorum dogmatum: tamen  
sine explicatione sanctorum Patrum, quorum libri cùm  
facile ab omnibus haberi possint, dicit se velle scribere de  
rebus, quid à maioribus ipse didicerit.*

Profert QVINTO BASILIVM in serm. de fidei confes  
ione, vbi sic loquitur: *Infidelitatis argumentum fuerit, si  
superbia certissimum, si quis eorum quæ scripta sunt, aut  
velit reiicere, aut eorum quæ non scripta introducere. Etiam  
illa habet in summa morali 72. cap. 1. & summa 80. cap. 22. SP  
OND E O. Loquitur Basilius de iis, qui addunt ad Scriptur  
aræ dogmata aliqua alia contraria, & aliena, Scripturisque  
pugnantia. Nam in eodem sermone de confessione fidei dic  
it, se contra hæreticos disputantem sæpe vsum esse sermo  
nis non scriptis, tamen cum Scripturis consentientibus, s  
Apostolum quoq; non solūm Scripturis, sed etiam ex Philo  
sophis testimonia accepisse, quando illa non erant consona  
Scripturis. ADDO etiam, de iis quoq; Basilium loqui, qui non  
contéti vocibus scriptis, ex proprio capite inueniunt alios, id  
enim superbiæ signum est certissimum. Itaq; agit de tradicio  
nibus, quæ excogitatur à priuatis hominibus, nō de iis, qui  
ab Apostolis Ecclesia per successiones Episcoporum accep*

*Alium locum affert ex epist. 80. vbi BASILIVS ait: Non pe  
tamus aquum esse, s̄t quæ apud illos obtinuit consuetudo, p*

lege & canone habeatur recta doctrina. Stemus itaq; arbitra-  
tu à Deo inspirata & Scriptura. RESPONDEO. Omisit Kemni-  
tius verba, quæ erant in medio, & contra illum faciebant. E-  
rat enim tunc quæstio, an dicendum esset, esse in Deo, tres  
hypostases, & vnam naturam. Aliqui dicebant, non esse sic di-  
cendum, & proferebant pro argumento consuetudinem suæ  
regionis, vbi talibus verbis nemo uteretur. Quibus respondet  
Basilius, qui contrarium sentiebat in aliis regionibus esse cō-  
suetudinem, vt diceretur in Deo tres hypostases, vt vnam na-  
turam. & ideo si nollent ipsi acquiescere huic consuetudini,  
non esse etiam æquum, vt ipsi suam aliam consuetudinem  
vellent esse regulam, sed starent utriusque iudicio Scripturæ,  
quam nemo reiicere potest. Hic igitur vides, non agi de tra-  
ditione in tota Ecclesia recepta, sed de particularibus con-  
suetudinibus. Deinde Basilium ideo prouocasse à consuetu-  
dine ad Scripturas, quia ex consuetudinibus contrariis nihil  
certi statui poterat.

SEXTO profert CHRYSOSTOMVM homil. 1. in Matth.  
homil. 3. in 2. ad Thessal. & homil. 13. in Genes. vbi Chrysosto-  
mus dicit, Scripturam esse utilem, & claram in rebus necessa-  
riis. Sed quorsum hæc? DE INDE profert eiusdem testimoniu-  
m ex homil. 49. in Matth. vbi exponens illud cap. 24. Tunc qui in  
Iudea sunt fugiant ad montes? dicit tempore hæresum non  
esse ullam rationem inueniendæ veritatis, nisi lectionem Scri-  
pturarum. Sed hoc testimonium non est Chrysost. sed aucto-  
ris operis imperfecti, qui vel fuit Arianus, vel certè opus eius  
ab Arianis multis in locis depravatum est. Nam hom. 48. hæ-  
reticos vocat homousianos, & homil. 49. contra eosdem ferè  
semper loquitur, & propterea totus hic locus tanquam ab A-  
rianis insertus è quibusdam codicibus nuper emendatis sub-  
latus est. ALIVD profert testimonium CHRYSOSTOMI  
ex homil. in Psalm. 95. circa finem: Si quid dicatur absq; Scri-  
ptura, auditorum cogitatio claudicat, nunc annuens, nūc ha-  
bitans: Verū vbi ex Scriptura diuina vocis prodiit testimoniu-  
& loquentis sermonem, & audientis animum confirmat.

RESPONDEO, cùm in verbis immediate præcedentibus  
Chrysostomus dixerit. (Neque enim oportet quidquam dice-  
re sine testibus, solaq; animi cogitatione) intelligere debe-  
mus, eundem, cùm continuò subiungit (si quid dicatur abs-

Z 2 que

*que Scriptura*) subintelligi voluisse, sed sola animi cognitione. Itaque sensus verborum eius is est, ut si quid dicatur propria inuentione, non ita facilè persuadeatur, atque fieri si quod dicitur, Scripturæ testimonio confirmari posset.

**A L I V D** profert eiusdem ex homil. 13. in secundam epist. Corinth. *Cum habeamus omnium exactissimam trutinam gnomonem, & regulam, diuinarum legum assertione, omnes, & relinqatis, quid huic, & illi videatur, & de Scripturis hac omnia inquirere.* **R E S P O N D E O.** Non locutus de dogmatibus fidei, aut morum obscuris, sed de operne carnalium, qui anteponunt opes paupertati, cum Scripturæ apertissimè doceant paupertatem esse longè vtilior salutem. Itaq; Chrysostomus nihil hīc aliud dicit, quamvis credendum esse Scripturis in hac parte, quam homini opinioni.

**V L T I M O** profert eiusdem Chrysostomi testimonium comment. in cap. 22. Matth. *Quidquid queritur ad salutem totum iam impletum est in Scripturis.* **R E S P O N D E O.** quitur Chrysostomus de remediis vitiorum, ac docet nullum esse vitium, ad quod sanandum non inueniatur in Scripturis aliquod remedium. *Quod etiam docet Basilius oratione primum Psalmum.* Sed quid hæc valent contra traditionem.

**S E P T I M O** profert **E P I P H A N I U M**, qui hæres. 61. *Eni sciusq; questionis inuentionem non ex propriis nationibus dicere possumus, sed ex Scripturarum consequia.*

**R E S P O N D E O.** Nō dicit Epiphanius, ex Scripturā consequentia solum. alibi autem clarissimè dicit, ut supra dicimus, non omnia à Scriptura accipi posse, & ideo necessariam esse traditionem.

**O C T A V O** profert **C Y R I L L U M**, qui libro de rectitudine reginas sic ait: *Necessarium nobis est diuinas sequi interius, in nullo ab eorum praescripto discedere.* **R E S P O N D E O.** Non dicit non licere aliquid dicere, quod in Scripturis nō habetur; sed non licere contra Scripturas dicere. Hoc enim dicere discedere à praescripto Scripturarum. quod quidem & nobis benter amplectimur. nec enim traditiones cum Scriptura pergnantes ynquam defendimus.

ITEM profert illud eiusdem ex homilijs in Leuit. *Ego puto*  
*in hoc bis duo Testamenta posse intelligi, in quibus liceat*  
*omne verbum, quod ad Deum pertinet, requiri, & discuti, at-*  
*que ex ipsis omnem rerum scientiam capi.* Si quid autem su-  
perfuerit, quod non Scriptura diuina decernat, nullam aliam  
debere tertiam Scripturam ad auctoritatem scientie suscipi.

RESPONDEO. Primò, homiliae illas in Leuiticum non esse  
B. Cyrilli, sed Origenis, vel nescio cuius alterius, qui passim  
literā destruit, ut mysticos sensus ex capite suo statuat. Proin-  
de homiliae illas non esse magnæ auctoritatis. Adde, quod in  
eo ipso loco auctor homiliae non excludit verbum Dei non  
scriptum, sed solùm tertiam Scripturam, id est, humanam  
Scripturam, quæ se pro diuina venditare velit.

Profert NONO, THEOPHILVM lib. 2. Paschali; qui sic  
ait, Diabolici spiritus est aliquid extra Scripturarum sacrarū  
auctoritatem putare diuinum. RESPONDEO. Loquitur de  
libris apochryphis, qui pro diuinis à quibusdam supponebā-  
tur. Ineptum autem est, ne quid grauius dicam, quæ de vna re  
dicuntur, torquere ad aliam.

Profert DECIMO, APOLLINAREM, qui apud Euseb.  
lib. 5. hist. cap. 15. dicit, se longo tempore distulisse scribere cō-  
tra Montani hæresim, ne videretur quibusdam aliquid addre-  
re Euangelico Dei verbo. RESPONDEO. Primò, ista verba  
non in omnibus codicibus inueniri. Secundò, nō dicere eum  
auctorem, Euangelico verbo scripto. Tertiò, intelligere ad-  
ditionē noui dogmatis contrarij: nam ibidem accusat Mon-  
tanum, quod nō seruauerit doctrinam, quam Ecclesia ex tra-  
ditione, & successione Episcoporum ab Apostolis acceperat.

Profert VNDECIMO, TERTULLIANVM, qui lib. contra  
Hermogenem. *Adoro, inquit, Scriptura plenitudinem. Scri-*  
*ptum esse doceat Hermogenis officina. Si non est scriptum, ti-*  
*meat & illud, adiicientibus, vel detrahentibus destinatum.*  
RESPONDEO. Loquitur Tertullianus de uno dogmate tan-  
tum, quod scilicet Deus creauerit omnia ex nihilo, nō ex præ-  
iacēte materia, vt Hermogenes somniabat. Et quoniam hoc  
dogma apertissimè continetur in Scripturis, dicit Tertullia-  
nus, se adorare Scripturæ plenitudinem, quantum ad hoc  
dogma; & addit, Hermogenem, qui addebat ad Scripturam  
dogma contrarium, & repugnans ipsi Scripturæ, incidere in

illam maledictionem, qua prohibemur nihil addere, aut trahere Scripturæ, ita ut veritas eius immutetur.

Profert D<sup>O</sup> VODECIMO CYPRIANVM, qui sic loquuntur in epist. ad Pompeium: *Vnde est, inquit, ista traditio? Sine de Dominica, & Euangelica auctoritate descendens, an de postolorum mandatis, atq[ue] epistolis Veniens? Ea enim facilius esse, quæ scripta sunt testatur Deus, & proponit ad lossum cens; Non recederet liber legis huius ex ore tuo. Si igitur aucto Evangelio præcipitur, aut in Apostolorum epistolis, & auctoritate continetur, obseruetur etiam hæc sancta traditio, &c.* R<sup>E</sup>S<sup>P</sup>ONDEO. Cyprianum hæc scripsisse, cum errorem sum tueri vellet, & ideo non mirum, si more errantium truncaretur. Quare S. AVGUSTINVS lib. 5. contra Donatistis cap. 23. & sequentibus, hanc epistolam meritò refellit. Praeterea et si Cyprianus illam vnam traditionem de Baptismo iiciebat, quia contra Scripturas esse putabat; tamen non propterea reliqui volebat alias, quæ et si in Scripturis non sint, tamen cum Scriptura non pugnant.

D<sup>E</sup>CIMOTERTIO profert illud celebre dictum Hieronymi in cap. 1. epist. ad Titum. *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem.* Et illud in cap. 23. Matth. Quod a Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate concluditur, quia probatur. Et illud in cap. 1. Aggæi: *Qua absentia auctoritatis, & testimonii Scripturarum, quasi traditione apostolica sponte repertunt, atque configunt, percutit gladium Domini.* Denique illud ex comment. in Psal. 86. in illud: *Dominus nosterabit in Scripturis populorum, & principum horum qui subsunt in ea.* Videte, inquit, quid dicat, qui fuerunt, non qui sunt. Et exceptis Apostolis, quidquid postea aliud dicetur, absconditur, non habeat auctoritatem.

R<sup>E</sup>S<sup>P</sup>ONDEO ad PRIMVM, deprauatum esse locum Kemnitio. sic enim Hieronymus habet: *Sine auctoritate Scripturarum garrulitas non habet fidem, nisi videat in universam doctrinam, etiam diuinis testimonii roborare.* Non ergo vocat garrulitatem quod profertur extra Scripturam, sed dicit, homines garrulos non inuenire fidem apud illos, nisi suos errores ex Scripturis confirmare nitantur: quod maximè quadrat in hæreticos. Ad SECUNDVM dico, illud enim non fideliter citatum; nam Hieronymus non dixit invenientem litteras.

liter, quod de Scripturis auctoritatem non habet, &c. Sed loquens de particulari quadam sententia: qua quidam nitebantur ex libro apochrypho probare Zachariam, quem Iudaei occiderunt inter templum & altare, fuisse Zachariam patrem Ioannis Baptistæ, ait: *Hoc quia de Scripturis auctoritatem non habet, eadem facilitate contemnitur, qua probatur.* Et sensus est, quia haec sententia probatur ex libro apochrypho, non ex canonico, facile contemnitur. Ad TERTIVM patet solutio: solum enim agit contra illos, qui configunt aliquid, & tamen videri volunt suum figmentum Apostolicam traditionem esse. Ad VLTIMVM dico, reiicere eo loco Hieronymum ea, quæ sunt aliena à doctrina Apostolica, id est, contraria & repugnantia Scripturis.

VLTIMO proferunt AVGVSTINI testimonia. Ac primùm illud ex lib. 2. de doct. Christian. cap. 9. *In his, inquit, quæ aper- tè posita sunt in Scriptura, inneniuntur illa omnia, quæ con- tinent fidem moresq; vitandi.* RESPONDEO. Loquitur de illis dogmatibus, quæ necessaria sunt omnibus simpliciter, qualia sunt, quæ habentur in Symbolo Apostolico & in Decalogo. Ideo idem Augustinus lib. 2. de pec. merit. & remiss. cap. vlt. *Credo, inquit, quod etiam hinc diuinorum eloquiorum clarißima auctoritas esset, si homo illud sine dispendio promis- sa salutis ignorare non posset.* At præter ea multa sunt alia, quæ sola traditione habentur, ut suprà ostendimus ex multis locis Augustini.

Iem SECUNDO illud ex lib. 3. contra literas Petiliani, c. 6. *Si quis sine de Christo, sine de eius Ecclesia, sine de quacunque alia re, quæ pertinet ad fidem, vitamq; nostram, non dicam, si nos, sed quod Paulus adiecit, Si Angelus de cælo vobis annun- ciauerit praterquam quod in Scripturis legalibus & Euangeliis accepisti, anathema sit.* RESPONDEO. Iam suprà ostendimus ex August. Tract. 98. in Ioan. Illud, *Praterquam, si- gnificare, contra quam.*

TERTIO, profert loca quædam ex lib. 19. ciuit. Dei, cap. 18. Tract. 2. in epist. Ioan. ex epist. 163. ex libro de pastoribus, cap. 14. & lib. 6. Confess. cap. 5. sed in his locis nihil est prorsus contra traditiones. solum enim dicit B. Augustinus, ex Scripturis probanda esse dogmata, quando testimonia Scriptu- ræ habentur: & credendum esse Scripturæ, nihil esse dicen-

dum contra Scripturas, & similia, quæ sunt verissima, sed frater adferuntur, contra traditiones, vel pro Scripturæ sufficiencia, cùm nullo verbo tale aliquid Augustinus in illis locis indicauerit.

**Q**UARTO, illud profert ex libro de bono viduitatis, cap. 14. *Quid amplius re doceam, quam id, quod apud Apostolum agimus? Sanctaenim Scriptura nostra doctrina regulam figurine audeamus sapere plusquam oportet; non sit ergo mihi aliud te docere, nisi verbatibi doctoris exponere.* RESPONDEO. Loquitur Augustinus non de omni dogmate, sed solum de professione viduitatis, quod quale bonum esset, satis expulerat Apostolus 1. Cor. 7. & ideo dicit Augustinus, satis factum esse, si exponat verba Apostoli. *Quod autem generaliter Augustinus ponit: Scriptura nostra doctrina regulam figurine audeamus sapere plusquam oportet; contra illos dictum est, qui ex proprio iudicio singunt nouas doctrinas, quæ Scriptoris consonæ non sunt.*

**Q**VINTO, illud ex lib. 3. contra Maximinū, cap. 14. *Sed si nec ego Nicenum, nec tu debes Ariminense, tanquam prædicaturus proferre Concilium. Nec ego huius auctoritate, ne tu illius detineris: Scripturarum auctoritatibus, non quorum cunque propriis, sed & risque communibus testibus, responde, causa cum causa, ratio cum ratione concerret. Item in Psal. 57. Auferantur de medio chartæ nostra, procedat in medium codex Dei... audi Christum dicentem, audi Veritatem frequentem.* Similia habentur lib. de vnitate Ecclesiarum, cap. 10 & 16.

RESPONDEO, videri quidem in his locis dici aliquid contra Concilia, sed non contra traditiones: at nec contra Concilia aliquid ab Augustino doceri, facile possumus ostendere. Nam certum est, Augustinum non voluisse remuiri Concilia ab his disputationibus, & solas Scripturæ scripti, quod non crederet, maximam esse legitimorum Conciliorum auctoritatem; sed duplice de causa. PRIMO, ut expeditius ageret. Si enim voluisset ex Concilio argumentum sumere, debuisset prius probare, Concilia esse recipienda, quod nimis longum erat. Et haec ratio præcipue locum habebat contra Arianos, qui nullo modo admittebant Concilium Nicænum. ALTERA ratio est, quia in illis questionibus, que-

tunc erant, exstabant in Scriptura clarissima testimonia, quæ sine dubio anteponenda sunt omnibus Conciliorum testimoniis. Et hæc ratio præcipue locum habet contra Donatistas in quæstione de Ecclesia. Alioqui idem Augustinus in epist. 118. 162. 165. 166. & in libro de Baptismo, sæpe urget Concilia & traditiones; immò etiam responsa Pontificum & Imperatorum.

**S E X T O**, proferunt illud ex lib. 2. de peccatorum mer. & remiss. cap. 36. *Vbi de re obscurissima disputatur, non adiunantibus diuinarum Scripturarum certis clarisque documentis, cohibere se debet humana præsumptio, nihil faciens in alteram partem declinando.* **R E S P O N D E O**, loquitur de quæstionibus obscurissimis, qualem esse putabat ipse de origine animarum, ad quas definiendas non suppetunt vlla firma testimonia, sed solum coniecturæ aliquæ ex diuinis literis. At nihil hoc ad traditiones, quæ totius Ecclesiæ & omni veterum consensu firmantur. quod argumentum grauissimum esse passim docet Augustinus, & præsertim lib. 1. contra Cresconium, cap. 33. vbi dicit, *Scripturæ veritatem à nobis teneri, quando facimus, quod vniuersæ Ecclesiæ placet, etiam si nihil de ea re scriptum legamus.*

**S E P T I M O**, illud ex libro de catechizandis rudibus, capite 3. 6. vbi docet Augustinus, proponendam Catechumenis summam breuem doctrinæ ex Scripturis, quam cùm illi credere se dicent, & velle obseruare promittent, baptizandi sunt. Hinc enim efficere vult Kemnitius, sufficere Christiano, quæ habentur in Scripturis. **R E S P O N D E O**, id quidem sufficere, vt quis possit baptizari, non autem sufficere Ecclesiæ Dei absolutè. Alioqui etiam possemus concludere, sufficere Ecclesiæ symbolum Apostolorum, & reliqua omnia esse superflua.

Hæc sunt ergo testimonia veterum ab hæreticis citata. in quibus tria notanda sunt; Vnum, duplo esse plura ea, quæ nos citauimus in contrarium; Alterum, nostra testimonia expressè docere de traditionibus non scriptis recipiendis, adeò, vt hæretici cùm id negare non possent, passim verterentur ad blasphemias: Testimonia autem ab eis adducta, non propriè ad traditiones pertinere: sed per malas consequentias eò tandem ab aduersariis detorqueri. Postremum est, aduersarios

314 Cap.XII. De Verbo Dei non scripto. Lib.IV.

evidentia testimoniorum conuictos, aliquando fateri, à quibusdam Patribus traditiones esse defensas: nos autem ad non posse, ut admittamus, ab ullo Patrum oppugnatas traditiones fuisse.

C A P V T X I I .  
*Soluuntur rationes aduersariorum.*

**S**V P E R E S T tertium genus argumentorum, quod ducitur à ratione. Igitur PRIMA ratio est, quod videtur impossibile, potuisse conseruari traditiones non scriptas: cùm plurima semper fuerint impedimenta, obliuio, imperitia, negligentia, peruersitas, quoniam nunquam desunt in genere humano. Ex quo etiam facta esse videmus, ut dogmata Lycurgi, Pythagoræ, & similius, qui docebant, & non scribebant, penitus interierint.

R E S P O N D E O , non solum non esse impossibile, traditiones conseruari, sed etiam esse impossibile non conseruare. nam cura ista non incumbit præcipue hominibus, sed Deo, qui Ecclesiam regit. Sicut ergo Deus conseruavit veram Ecclesiam usque ad hanc diem, contra tot persecutions Imperatorum, Philosophorum, Iudæorum, Hæreticorum: sicut potuit conseruare traditiones ab Adam usque ad Noe sen per duo annorum millia; & deinde Scripturas à Moses ad hoc tempus per tria millia annorum & amplius, in potuit sine dubio conseruare traditiones à Christo usque ad nos per M. D. annos. præsertim cùm præter Dei prouidetiam, quæ est præcipua cauſa, sint aliæ quatuor cauſæ adiuvantes.

P R I M A est, Scriptura. Etsi enim non sint scriptæ traditiones in diuinis literis, sunt tamen scriptæ in monumentis veterum, & in libris Ecclesiasticis.

S E C U N D A est, usus continuus. plerique enim traditiones sunt in continua observatione, ut ritus Sacramentorum administrandorum, dies festi, iejuniorum tempora, celebratio Missæ, & officiorum diuinorum, & alia generis eiusdem. Ut ergo conseruantur linguae vulgares, etiam si nullæ quandoque exstant Grammaticæ, propter continuum usum, ut lingua Hebraica, quæ conseruata est vulgaris in populo Dei ab Adam.

Adam usque ad captiuitatem Babylonis, per tot millia annorum, ita etiam sine illa Scriptura, ysu conseruari possent eiusmodi traditiones.

**TERTIA** caussa, sunt monumenta quædam externa, quæ ad longissimum tempus durant, ut templo antiquissima, & in iis altaria, sacri fontes, memoriae Sanctorum, cruces, imagines, libri Ecclesiastici: & similia. **Baleoli** in Flandria anno M. D. LXXI. narrauit mihi, cùm forte ad ea loca venissem, pastor eius loci, quod cùm minister hæreticus persuasisset populo, altarium lapideorum erectiorem esse nouum inuentum, & vix centum annorum: cœperunt ciues altaria demoliri. sed cùm essent in opere, aduerterunt literas quasdam antiquissimas incisas esse in uno eorum altarium, quibus notabatur annus, quo altare illud dedicatum fuerat. ex illa autem notatione intellexerunt, altare illud fuisse erectum multò antè, & ni fallor, aliquot centuriis annorum ante illud tempus, quo dixerat hæretic⁹ altaria incepisse. Ita lapideum monumentum hæreticum confudit, & traditionem Ecclesiasticam conseruavit.

**QUARTA** caussa, est hæresis. Deus enim mirabiliter vtitur hostibus Ecclesiæ ad Ecclesiam conseruandam. quia enim singulis ætatibus orti sunt noui hæretici, qui diuersa dogma Ecclesiæ oppugnarunt, ideo etiam singulis ætatibus extiterunt homines docti, qui vt hæreticis resisterent, diligenter inuestigarunt doctrinam Ecclesiæ, & traditiones antiquas, & magna diligentia eas posteris commendarunt. **Quemadmodum** qui diu pacificè possidet bona sua, facile amittit instrumenta & literas, quibus continetur, vnde illa bona ad eum peruerterint, & quo iure bona illa possideat. At qui semper litigat, diligentissimè illa custodit, nec excidere illa ratione patitur.

Argumentum SECUNDVM. Literæ diuinæ scriptæ sunt, vt habeamus regulam & normam fidei & morum, vt Augustinus docet lib. 19. de ciuit. Dei, cap. 18. & lib. 11. contra Faustum, cap. 5. At Dei perfecta sunt opera, igitur Scriptura est regula perfecta & adæquata fidei nostræ. igitur quidquid est in Scriptura, est de fide, & quidquid non est in Scriptura, non est de fide: igitur sola Scriptura est necessaria & sufficiens ad fidem conseruandam.

RESPON-

RESPONDEO ad maiorem propositionem duplum.  
 PRIMO, Scripturæ finem proprium, & præcipuum non ful-  
 se, ut esset regula fidei, sed ut esset commonitorium quod-  
 dam vtile, ad conseruandam & fouendam doctrinam ex pra-  
 dicatione acceptam. Quod non sit finis præcipius Scriptu-  
 ræ, ut sit regula fidei, probatur: Nam tunc continere debet  
 omnia, & sola illa, quæ ex se ad fidem pertinent, sic videt  
 mus factum esse in Symbolo, quod verè dicitur, & est com-  
 positum, ut sit breuis quædam regula fidei. At in Scripturæ  
 plurima sunt, quæ ex se non pertinent ad fidem, id est, quæ non  
 ideo scripta sunt, quia necessariò credenda erant, sed necesse  
 riò creduntur, quia scripta sunt, ut patet de omnibus historiis  
 Testamenti veteris, de multis etiam historiis Euangelij, &  
 Actuum Apostolorum, de salutationibus Pauli in epistolis,  
 aliisque id genus rebus.

Quod autem multa sint credenda, quæ non sunt in Scri-  
 pturis, suprà copiosè ostensum est; igitur finis Scripturæ præ-  
 cipiuus non est, ut sit regula fidei, sed ut variis documentis, ex-  
 emplis, adhortationibus, nunc terendo, nunc instruendo,  
 nunc minando, nunc consolando adiuuet nos in hac pere-  
 grinatione. Hinc enim est, quod Scriptura non est unum o-  
 pus continuum, quale esse deberet regula fidei, sed continua  
 varia opera, historias, conciones, vaticinia, carmina, episo-  
 las, &c. Quem finem expressit Paulus Rom. 15. Quacunquæ  
 scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, Et per pati-  
 entiam Ego consolationem Scripturarum spem habeamus. Et  
 2. Petr. i. Iustum arbitror, quamdiu sum in hoc tabernaculo,  
 suscitare vos in commonitione. Et cap. 3. Hanc ecce secundam  
 vobis scribo epistolam, in quibus excito in commonitione ve-  
 stram sinceram mentem, &c.

DICO SECUNDUM, Scripturam, et si non est facta præcipua,  
 ut sit regula fidei, esse tamen regulam fidei, non totalem, sed  
 partiale. Totalis enim regula fidei, est verbum Dei, sive re-  
 velatio Dei Ecclesiæ facta, quæ diuiditur in duas regulas par-  
 tiales, Scripturam & traditionem. Et quidem Scriptura, quia  
 est regula, inde habet, ut quidquid continet, sit necessariò ve-  
 rum & credendum, & quidquid ei repugnat, sit necessariò fal-  
 sum & repudiandum: quia verò non est regula totalis, sed  
 partialis, inde illi accidit, ut nō omnia mensuret, & propterea  
 aliquid

aliquid sit de fide, quod in ipsa non continetur. Et hoc modo intelligi debent B. Augustini verba. nusquam enim dicit, Scripturam solam esse regulam, sed dicit, Scripturam esse regulam, ad quam examinari debent scripta veterum Patrum, ut ea recipiamus, quæ Scripturæ consona sunt; illa reiiciamus, quæ Scripturæ aduersantur.

Argumentum TERTIUM sumunt ex incommodo, quod secum ferunt traditiones. Si enim aperitur hæc porta, ut dicamus esse recipienda dogmata aliqua, quæ nullo Scripturæ testimonio probari possunt, dabitur occasio multis fingendi & introducendi in Ecclesiam multa falsa sub nomine traditionis. Nam videmus, olim etiam sanctissimos viros hoc modo fuisse deceptos. PAPIAS enim ex traditione fertur docuisse, regnum Christi futurum mille annorum post resurrectionem h̄ic in terris, cui fidem habuerunt Irenæus, Tertullianus, Lactantius, aliquique permulti. Vide Eusebius lib. 3. hist. cap. 39. Præterea IRENÆVS lib. 2. cap. 30. & 40. ex traditione docet, Christum anno ætatis suæ quinquagesimo aut circiter passum esse: è contrario vero TERTULLIANVS lib. contra Iudæos, cap. 5. & CLEMENS ALEXANDRINVS lib. 1. Stromatum docent, Christum anno XXX. ætatis suæ esse passum, quæ omnes traditiones falsæ suunt.

RESPONDEO. Primò, si quid valeret hoc argumentum, non solum traditiones, sed etiam Scripturæ reiiciendæ essent. Nam multi etiam libri falsi & pernitosi ornatū fuerunt olim titulo librorum canonicorum, Petri, Pauli, Bartholomæi, atque aliorum Apostolorum, ut patet ex Gelasio in Concilio LXX. Episcoporum; ex Hieronymo in libris de viris illustribus, in Luc. Quocirca etiam 2. Thessalon. 2. Paulus ait: *Ne terre amini, neque per sermonem, neque per epistolam, tanquam per nos missam.* Quia nimis & sermones via voce, & epistolas scriptas nomine verorum Apostolorum promulgabant falsi Apostoli. Præterea PAPIAS errorem illum suum de mille annis non tam ex traditione non scripta, quam ex Scriptura male intellecta Euangeliorum, & Apocalypsis desumpsit, ut Hieronymus docet in cap. 49. Isaiae, & in cap. 19. Matth. IRENÆVS quoque ex traditione & ex Scriptura conatur probare. Dominum ad annum ferè quinquagesimum peruenisse. Id enim probat ex illo Ioannis 8.

Quin-

*Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidit  
Denique TERTULLIANVS & CLEMENS Alexandrinus  
ex sola Scriptura malè intellecta nituntur probare errorem  
suum. Frustrà igitur & temerè illa contra traditiones Kem-  
nitius attulit.*

Dico SECUNDО, istud incommodum, quod est commu-  
ne traditionibus & Scripturis, non multum obesse neq; veris  
traditionibus, neque veris Scripturis. Est enim in Ecclesia au-  
toritas, & certa etiam via ac ratio discernendi veras tradi-  
tiones & Scripturas à falsis: neque vñquam publico iudicio  
Ecclesiae receptus fuit liber aliquis apocryphus pro canoni-  
co, nec falsa traditio pro vera.

Argumentum QVARTVM. Proprium est hæreticorum,  
abscondere sua dogmata, ac dicere, Christum & Apostolos  
quædam palam omnibus prædicasse, quædam occulte qui-  
busdam tantum tradidisse. Siquidem IRENÆVS lib.1.cap.3:  
scribit de Basilidianis, quod assérant, non oportere ipso finire  
mysteria effari, sed in abscondito continere per silentium. Et  
cap.24 de Carpocratianis: *I E S V M, inquit, dicunt in mysterio  
discipulis suis & Apostolis seorsim loquitum, & illos expul-  
lasse, ut dignis & assentientibus seorsim hac traderent. TERTULLIANVS quoque lib. de præscript. Solent, inquit, dicere,  
non omnia Apostolos scisse; vel omnia quidem scisse, sed non  
omnia omnibus tradidisse.*

RESPONDEO, hæreticos esse simias Catholicorum, vt  
Cyprianus docet in epistola ad Iubaianum, & propterea vi-  
le etiam ipsos habere mysteria. Interest tamen inter mysteria  
illorum & nostra, quod eorum mysteria ideo secretum pe-  
tunt, quia turpissima sunt, vt patet de illis ipsis gnosticiis, qui  
ex semine viri, & menstruis mulierum conficiebant Euchar-  
istiam, vt Epiphanius refert: quod etiam refert Augustinus de  
Manichæis, libro de hæresibus cap.46. & similia confatelle  
mysteria Anabaptistarum. Et idem est, quod ipsi volunt, ca-  
secreta esse hominibus doctis, & solùm imperitis manifesta.  
De hoc enim arguunt Irenæus & Tertullianus veteres hæ-  
reticos, quod dicerent, Christum non tradidisse ea mysteria A-  
postolis, nec Apostolos suis successoribus Episcopis, sed ne-  
scio quibus aliis.

At mysteria nostra non traduntur solùm quibusdam, quia  
timeant lucem, sed vel quia non est opus, vt illa sciantur ab  
omnibus, vel quia non sunt omnes capaces. Alioqui talia  
sunt, vt possint publicè prædicari. nihil enim, nisi purum &  
castum agitur ab Ecclesia. Et hoc puto voluisse Dominum,  
cùm ait Matth.10. *Quod in aure audistis, predicate super te-  
fta, nimis si opus fuerit.* Et Ioan.18. *Ego palam loquutus  
sum mundo, & in synagoga, quo omnes Iudei conueniunt, &  
in occulto loquutus sum nihil, id est, nihil dixi, quod non pos-  
sit vbiique dici, quod attinet ad veritatem & puritatem di-  
ctorum, cum quo tamen non pugnat, vt aliqua  
seorsim discipulis exposuerit.*

*Finis prime Controversie generalis.*

L A V S D E O , V I R G I N I Q V E  
M A T R I M A R I A E .



